

«Basel» Сақтандыру компаниясы АҚ
Директорлар Кеңесі
БЕКІТКЕН
2026 жылғы 01 маусымдағы
No 19/26 хаттама

«BASEL» САҚТАНДЫРУ КОМПАНИЯСЫ АҚ
ӘУЕ КӨЛІГІН ЕРІКТІ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

Алматы қ., 2026 ж.

МАЗМҰНЫ:

1. Жалпы ережелер
 2. Сақтандыру объектісі
 3. Сақтандырылған оқиғалар
 4. Сақтандырылған оқиғалардан және сақтандыру шектеулерінен алып тастау.
Сақтандырушыны сақтандыру төлемінен босату негіздері
 5. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі. Франшиза
 6. Сақтандыру сыйлықақылары. Оларды төлеу тәртібі мен мерзімдері
 7. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі
 8. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны
 9. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
 10. Сақтандыру шартының қолданыс мерзімі ішінде сақтандыру тәуекелінің өсу салдары
 11. Сақтандыру төлемі туралы мәселені қарау үшін қажетті құжаттар
 12. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары
 13. Сақтандырушының сақтандыруды жүзеге асыру мәселесін қарауы
Төлемдер
 14. Қос сақтандыру
 15. Суброгация
 16. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу
 17. Сақтандыру шартын бұзудың шарттары мен тәртібі
 18. Тараптардың жауапкершілігі
 19. Дауларды шешу тәртібі
 20. Қосымша шарттар
- Қосымша

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

- 1.1. Осы «Базель сақтандыру» акционерлік қоғамының әуе көлігін сақтандыру ережесі (бұдан әрі «Ереже» деп аталады) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және «Сақтандыру қызметі туралы» 2000 жылғы 18 желтоқсандағы No 126-II Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес әзірленді.
- 1.2. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және осы Ережеде көзделген тәртіппен және шарттарда «Сақтандырушы» деп аталатын «Базель» сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы жеке және заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан), осымен «Сақтандырылғандар» деп аталатын, әуе көлігін ерікті сақтандыру шарттарын (бұдан әрі – Сақтандыру шарты деп аталатын), оларға меншік құқығында тиесілі немесе олардың иелігіне берілген жеке және заңды тұлғалармен жасасады. қолданыңыз.
- 1.3. Әуе көлігін сақтандырудың мақсаты осы Ережеде көзделген сақтандырылған оқиғалардан келтірілген залалды толық немесе ішінара өтеу түрінде сақтандырылған адамның мүлктік мүдделерін сақтандыруды қамтамасыз ету болып табылады.
- 1.4. Осы Ереженің және Қазақстан Республикасының қолданылып жүрген заңдарының негізінде Сақтандырушы әуе кемесі меншік құқығына тиесілі немесе оларға иелік ету немесе пайдалану үшін берілетін "Сақтандырылғандар" деп аталатын заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан) әуе көлігін сақтандыру шарттарын жасасады.
- 1.5. Әуе кемесі меншік құқығымен тиесілі немесе оған иелік ету немесе пайдалану үшін берілген жеке тұлғамен де сақтандыру шарты жасалуы мүмкін.
- 1.6. Сақтандырылған адам сақтандырылған оқиға (Пайда алушы) жағдайында сақтандыру төлемін алушы ретінде кез келген тұлғаны тағайындауға құқылы.
- 1.7. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде Сақтандырушы заңды тұлға болып қайта ұйымдастырылған жағдайда, оның осы Келісім бойынша құқықтары мен міндеттері Сақтандырушының келісімімен заңмен ұйғарылған тәртіппен тиісті құқықтық мирасқорға берілуге тиіс.
- 1.8. Сақтандыру шартының қолданыс мерзімі ішінде жеке тұлға болып табылатын Сақтандырушы қайтыс болған жағдайда, оның осы Келісім бойынша құқықтары мен міндеттері заңмен ұйғарылған тәртіппен оның мұрагерлеріне берілуге тиіс.
- 1.9. Сақтандырылғандардың құқыққа қарсы мүдделері сақтандыруға жатпайды.
- 1.10. Осы Қағидаларда мынадай терминдер қолданылады:
 - 1) **Сақтандыру ережесі** - сақтандыру ұйымының сақтандырудың белгілі бір түрін сақтандыру шарттарын анықтайтын құжаты;
 - 2) **Сақтандырушы** - уәкілетті мемлекеттік органның тиісті лицензиясы негізінде Сақтандыру шарттарын жасасумен және орындаумен айналысатын заңды тұлға;
 - 3) **Сақтандырушы** - сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан заңды тұлға немесе жеке тұлға;
 - 4) **Сақтандырылғандар** - мүлктік мүдделері оның бүлінуі немесе жоғалуы (жойылуы) салдарынан сақтандырылған мүлкті иеленумен, пайдаланумен, кәдеге жаратумен байланысты тұлға;
 - 5) **Пайда алушы** - Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;
 - 6) **Экипаж мүшелері** ұшу экипаждары және қызмет көрсету персоналы болып табылады. Экипаж құрамы әуе кемесінің түрі мен мақсатына, сондай-ақ ұшу кезінде оны пайдалану мақсаттары мен шарттарына байланысты анықталады және әзірлеуші мен тапсырыс берушімен анықталады. ұшу құрамының

қолданыстағы куәліктері, сондай-ақ осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдықтарын: ұшқыштарды, штурмандарды, бортинженерлеушілерді, бортмеханиктер мен радиооператорларды пайдалану үшін қажетті дайындықтары мен тәжірибесі бар. Қызмет көрсетуші персоналға ұшу кезінде әуе кемесін және оның жабдығын басқаруға байланысты міндеттерді орындамайтын экипаж мүшелері: бортсеріктер, бортоператорлар және әуе кемесінің мақсатына және ұшу мақсатына байланысты басқа да мамандар жатады;

- 7) **сақтандырылған оқиға** – сақтандыру шарты пайда болған кезде сақтандыру төлемі көзделген оқиға;
- 8) **егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыруды қорғаудың қолданылу мерзімі** - Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі;
- 9) **сақтандыру сыйлықақысы** — Сақтандырылған (Пайда алушыға) сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемелерді соңғысының жорамалдағаны үшін Сақтанушыға төлеуге міндетті ақша сомасы;
- 10) **сақтандыру сомасы** — сақтандырылған объект сақтандырылған және сақтандырылған оқиға болған жағдайда Сақтанушы жауапкершілігінің ең жоғары мөлшері болып табылатын ақша сомасы;
- 11) **сақтандырылған оқиғаның туындауы бойынша сақтандырылған сома шегінде** Сақтанушының сақтандырылған (пайда алушының) төлейтін ақша сомасы;
- 12) **Сақтандыру полисі** - Сақтанушы сақтандырылушыға (Пайда алушыға) берген және Сақтандыру шартын жасасу фактісін куәландыратын құжат;
- 13) **Сақтандыру шарты** - Сақтанушы арасындағы қарым-қатынасты реттейтін құжат, бір тарап (бұдан әрі - Сақтандырылған адам) сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенетін сақтандырылғандар мен Пайда алушы, ал екінші тарап (бұдан әрі - Сақтандырушы) Сақтандыру шартында көрсетілген сома (сақтандыру сомасы) шегінде сақтандырылған адамға немесе пайдасына Сақтандыру шарты жасалған басқа тұлғаға (бұдан әрі - Пайда алушы) сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттенеді;
- 14) **франшиза** — Сақтандырушыны Сақтандыру шартының талаптарында көзделген белгілі бір сомадан аспайтын залалды өтеуден босату Сақтанушының өзінде қалады;
- 15) **сөзсіз франшиза** – сақтандырылушының мүлдіктік мүдделеріне келтірілуі мүмкін және оны ұстап қалуда қалуы мүмкін залалдың бір бөлігі Сақтанушының өтеуіне жатпайды;
- 16) **шартты франшиза** – егер сақтандырылған оқиғадан болған шығын белгіленген франшиза сомасынан асып кетсе, Сақтандырылған адамның мүддесіне келтірілуі мүмкін залалдың бір бөлігі;
- 17) **суброгация** – сақтандырылғандарға келтірілген залал үшін жауапты адамнан өтем талап ету құқығын сақтандыруды төлеген Сақтанушыға өтем төлеуге беру;
- 18) **әуе кемесі/әуе көлігі** — жер (су) бетінен шағылысқан ауамен өзара әрекеттесуден басқа, атмосферада оның ауамен өзара әрекеттесуімен сақталатын әуе кемесі.Әуе кемесіне шанақ, сондай-ақ борттық жиында орнатылған немесе ұсынылған немесе ұшақ шанағынан уақытша шығарылған және басқа қозғалтқыштармен алмастырылмаған қозғалтқыштар, құрал-саймандар, жабдықтар, керек-жарақтар мен бөлшектер кіреді, жанар-жағармай материалдарын, арнайы сұйықтықтарды және басқа да шығыс материалдарын қоспағанда, құрал-саймандар, жабдықтар, керек-жарақтар мен бөлшектер;

- 19) **Агрегат** осы бөлік үшін тікелей белгіленген және оған жеке паспорт немесе формуляр берілетін күрделі жөндеу мерзімі бар әуе кемесінің ажырамас бөлігі болып табылады.
- 20) **қосалқы бөлшектер** — жеке бөлшектер, бөлшектер жиынтығы, электрондық агрегаттар, құрастырмалар, сондай-ақ әуе кемесіне қосымша жабдық ретінде орнатуға немесе ұқсас бөлшектерді, электрондық агрегаттарды, сақтандырылған ұшақтың құрастырмалары мен жабдықтарын ауыстыруға арналған, сондай-ақ сақтандырылған ұшақтан бөлшектелген және ауыстырылған бөлшектер, электрондық агрегаттар, құрастырмалар мен жабдықтар жиынтығы;
- 21) **қызмет ету мерзімі** — техникалық ресурс, немесе пайдалану көлемі, немесе жарамды күйде болу кезеңі және(немесе) пайдалану ережелеріне сәйкес әуе кемесі жөндеуге немесе агрегаттарды ауыстыруға жатады;
- 22) **Жоспарлы жөндеу жұмыстарының құны** — зақымдалған бөлікті немесе агрегатты жоспарлы (күрделі) жөндеуді жүргізуге қажетті жұмыстар мен материалдардың құны немесе қызмет ету мерзімі аяқталғаннан кейін оны ұқсас (қажеттілікке қарай) ауыстыру;
- 23) **Private Entertainment Use** әуе кемесін тек жеке және бос уақыт үшін ғана пайдалануды білдіреді, бірақ бизнес немесе кәсіби мүдделер үшін емес және жалдамалы немесе сыйақы үшін емес;
- 24) **Бизнесі пайдалану** — ұшақты сақтандырылғандардың іскерлік немесе кәсіби мүдделері мақсатында пайдалану, бірақ жалға немесе сыйақыға емес;
- 25) **коммерциялық пайдалану** — әуе кемесін 24) және 26) тармақтарда көрсетілген мақсаттарда ақыға пайдалану;
- 26) **Жалға алу** - сақтандырылғандардың кез келген жеке тұлғаларға, компанияларға немесе ұйымдарға кәсіпкерлік және жеке мақсаттарда әуе кемесін жалға алуы, жалға алуы, жалдауы немесе жалға алуы, егер әуе кемесін басқару Сақтандырылғандардың бақылауында болмаса, осы Ережеге сәйкес жалға алу құқығы қолданылмайды.
- 27) **Әуе кемесінің ұшуы** — әуе кемесінің жерүсті (су) бетінде және әуе кеңістігінде ұшып көтерілу басталғаннан бастап (тік ұшып көтерілу кезінде жер бетінен немесе су бетінен бөлінуі) жүгірудің соңына дейін (ҰҚЖ-ны тоқтаусыз тазарту) немесе тік қону кезінде жерүсті (су) бетіне жанасу) қозғалысы;
- 28) **халықаралық ұшу** — әуе кемесі шет мемлекеттің шекарасын кесіп өтетін әуе кемесінің ұшуы;
- 29) **таксимен жүру** - «Ұшу» анықтамасын білдіретін жерде қозғалудан басқа, ұшақтың өз қозғалтқыштарында жерде қозғалатын уақыт кезеңін білдіреді. Әуе кемесі судан ұшқан жағдайда таксимен жүру ол қозғалған кезде қаралады, бірақ ұшуда емес және зәкірде тұрмайды;
- 30) **зәкірде** — әуе кемесінің суда болған және зәкірмен бекітілген немесе зәкірде тұрған немесе көтерілген уақыт кезеңі, әуе кемесі ұшуда немесе таксиде жүрген жағдайларды қоспағанда;
- 31) **Тұрақ** - әуе кемесі ұшуда, таксиде немесе зәкірде тұрмайтын уақыт кезеңі;
- 32) **авиациялық инцидент** - осы әуе кемесінің, оның экипажының, басқа да авиация персоналының қалыпты жұмыс істеуін бұзуға байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсеріне байланысты, бірақ авиациялық оқиғаға әкеп соқпаған, ұшу мақсаты үшін әуе кемесін пайдалану барысында орын алған оқиға;
- 33) **авиациялық оқиға** — осы әуе кемесінің, оның экипажының, басқа авиация персоналының қалыпты жұмыс істеуінің бұзылуына байланысты немесе сыртқы жағдайлардың әсер етуімен байланысты және адамдардың қаза болуына, әуе

кемесінің елеулі зақымдануына, қирауына немесе жоғалуына әкеп соққан ұшу мақсаты үшін әуе кемесін пайдалану кезінде орын алған оқиға;

34) Әуе кемелерінің жоғалуы:

- ✓ **әуе кемесінің толық жоғалуы** – әуе кемесі толығымен жойылды және қалпына келтірілмеуі мүмкін және болашақта оның бірде-бір агрегаты мақсаты бойынша пайдаланыла алмайды; ұшақ Сақтандырылғандар (Пайдалушы) үшін қайтарымсыз жоғалады;
- ✓ **әуе кемесінің конструктивті жоғалуы** - **әуе кемесін** қалпына келтірудің техникалық мүмкін еместігі немесе экономикалық тиімсіздігі, сондай-ақ оны мақсаты бойынша пайдаланудың мүмкін еместігі. Әуе кемесін қалпына келтіру, егер оны апаттық жөндеуге жұмсалатын шығындар оның құнының 75%-ынан астамын құраса, экономикалық тұрғыдан тиімсіз деп есептеледі;

35) іс-әрекетте жоқ — жоғалған әуе кемесін іздеу ресми түрде тоқтатылғанын және оның орналасқан жері (немесе оның күйреуі) анықталмағанын білдіреді;

36) әуе кемесінің зақымдануы оның бұзылуына әкеп соқпаған әуе кемесі (оның құрамдас бөліктері) құрылымының тұтастығының бұзылуы орын алғанын білдіреді.

37) «Сақтандыру қызметі және «Сақтандырудың міндетті түрлері туралы» Қазақстан Республикасының Заңы негізінде азаматтық-құқықтық жауапкершілікті міндетті ерікті сақтандыру түрлері бойынша деректер базасын қалыптастырып, жүргізетін мемлекет қатысатын коммерциялық емес ұйым - деректер базасын қалыптастыру және қызмет көрсету ұйымы.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТІСІ

- 2.1. Сақтандырылған адамның әуе кемесінің жоғалуы (жоғалуы) немесе бүлінуі салдарынан оны иеленуге, пайдалануға немесе билік етуге байланысты мүліктік мүдделері осы Ережеге сәйкес сақтандыру объектісі болып табылады.
- 2.2. Осы Ережеге сәйкес төмендегілер сақтандырылуы мүмкін:
 - 1) әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәлігі, әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы туралы куәлігі (сертификаты) немесе оларды алмасатын басқа да құжаттары бар әуе кемесі (азаматтық, мемлекеттік және эксперименттік авиация);
 - 2) әуе кемесінің бортына орнатылған және тиісті түрде орындалған құжаттары (төлқұжаты, формуляр және т.б.) бар әуе кемелерінің жекелеген бірліктері;
 - 3) әуе кемесінің қосалқы бөлшектері, сондай-ақ аэродром аумағында әуе кемесіне техникалық және (немесе) коммерциялық қызмет көрсетумен тікелей байланысты пайдаланылатын механизациялық жабдықтар мен техникалық құрылғылар (бұдан әрі - механикаландыру және техникалық құрылғылар деп те аталады).
- 2.3. Сақтандыру шартында екі және одан да көп әуе кемелерін сақтандыру көзделуі мүмкін.
- 2.4. Егер әуе кемесінің "Азаматтық әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәлігі", "Азаматтық әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы сертификаты" және /немесе әуе көлігін басқарудың мемлекеттік және ведомстволық органдары талап ететін басқа да құжаттары, сондай-ақ әуе кемесінің меншік құқығын (жалдауын) растайтын құжаттары болмаса, әуе кемесі сақтандыруға қабылданбайды.

3. САҚТАНДЫРЫЛҒАН ОҚИҒАЛАР

- 3.1. Әуе кемелерін сақтандыру мынадай жағдайларда жүзеге асырылады:
 - 1) бүліну;

- 2) 4.1-тармақта көрсетілгендерден басқа кез келген себептердің нәтижесінде толық немесе конструктивті жойылуы, жоғалуы. Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, әуе кемесін арқандап байлау, зәкірге қою, таксиге отырғызу және (немесе) ұшып шығу кезеңінде Сақтандыру ережелерінің ережелері.
- 3.2. Осы Ережеге сәйкес Сақтанушының өтініші бойынша Сақтанушы:
- 1) жалпы ұшақ;
 - 2) ұшақтың жекелеген құрылымдық бөліктері мен құрастырмалары (фюзеляж, қозғалтқыштар және т.б.);
 - 3) қосымша орнатылған арнайы жабдық;
 - 4) әуе кемелерін құтқаруға арналған шығыстар.
- 3.3. Ұшуды (ұшуды) сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтандыру ұшу аэродромында ұшу үшін авиақозғалтқыштар іске қосылған сәттен бастап және тағайындалған аэродромның тұрағында оларды өшіргенге дейін қолданылады.
- 3.4. Осы Ережеге сәйкес сақтандырылған әуе кемесінен шығарылған жеке бірлікке қатысты сақтандыру осындай бөлімше әуежайдың аумағынан шықпаған, басқа әуе кемесіне орнатылмаған немесе оның орнына басқа бірлік орнатылмаған жағдайда қолданылады.
- 3.5. Сақтандыру жамылғысы сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде болатын сақтандырылған оқиғаларға ғана қолданылады.
- 3.6. Сақтандырылған оқиға ретінде қарастырылатын оқиғаның барлық келесі ерекшеліктері болуы тиіс:
- 1) оқиғаның туындау ықтималдығы мен кездейсоқтығы;
 - 2) оқиғаның туындауының нақты уақытына немесе орнына қатысты болжамсыздық, сондай-ақ оқиғаның туындауы нәтижесіндегі шығындардың мөлшері;
 - 3) тараптар немесе, ең болмағанда, Сақтандырылғандар алдын ала білген немесе алдын ала білген Сақтандыру туралы келісімнің қолданылу аясы шегінде оқиға сөзсіз және объективті түрде орын алуы тиіс деген қауіп жоқ;
 - 4) оқиғаның туындауы сақтандырылғандардың (Сақтандырылғандардың, Пайда алушыдың) мүліктік мүддесі үшін теріс, қолайсыз экономикалық салдарларға әкеп соғады;
 - 5) оқиғаның туындауы Сақтандырылғандардың (Сақтандырылғандардың, Пайда алушыдың) ерік-ерік және (немесе) ниетіне байланысты емес және жеңілдіктер алу және (немесе) ұтыстарды (алыпсатарлық тәуекел) алу мақсатын көздемейді.
- 3.7. Егер Сақтандыру шартында 2 (екі) және одан көп әуе кемелерін сақтандыру көзделсе, онда осы Ереженің ережелері әрбір әуе кемесі үшін жеке қолданылуы тиіс.
- 3.8. Сақтандыру шарттары мен тәртібіне сақтандырылған адам мәлімдеген тәуекел негізінде қолданылатын арнайы ескертпелер (Лондон сақтандырушылары институтының ескертпелері) жатады (No 1 - 5 қосымшалар).
- 3.9. Сақтандырылған оқиғаның туындауының, сондай-ақ оның келтірген залал мөлшерінің дәлелі Сақтандырылған адамға және Пайда алушыға жүктеледі.
- 3.10. Сақтандыру шарты/осы Ережеге қосымшаларда сақтандырылған оқиғалардың басқа тізбесі көзделуі мүмкін.

4. САҚТАНДЫРЫЛҒАН ОҚИҒАЛАРДАН ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУ ШЕКТЕУЛЕРІНЕН АЛЫП ТАСТАУ. САҚТАНДЫРУШЫНЫ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІНЕН БОСАТУ НЕГІЗДЕРІ

- 4.1. Сақтандыру төлемі жүргізілмейді:
- 1) егер сақтандырылғандар тәуекел дәрежесін бағалау үшін қажетті көрінеу жалған ақпарат берсе;

- 2) егер салдары осы жабдықтың, агрегаттардың, бөлшектердің немесе бөлшектердің ішінде оқшауланса, қалыпты тозу, беріктіктің жоғалуы, коррозия, конструкция ақаулары, радиоэлектрондық және арнайы жабдықтардың, жекелеген агрегаттардың, бөлшектердің немесе бөлшектердің істен шығуы нәтижесінде пайда болған зақымданулар үшін;
- 3) қозғалтқыштың компрессорлық қалақтарының, сыртқы тері элементтерінің және әуе кемесінің басқа да агрегаттарының жергілікті зақымдануы нәтижесінде пайда болған зақымданулар үшін, егер олар әуе кемесімен нақты тіркелген авариямен байланысты болмаса және ұшудан кейінгі тексеру кезінде немесе техникалық қызмет көрсету кезінде анықталса; Қозғалтқыштың газ-ауа өткізгішіне бөгде заттардың түсуі салдарынан компрессор қалақтарының зақымдануы, егер мұндай зақымдану қозғалтқыштың ұшуда немесе таксиде тіркелген істен шығуына әкеліп соқтырса, сақтандырылған оқиға ретінде қарастырылады.

Алайда, егер себептер ішінде көрсетілсе. 2) және 3) осы тармақтың әуе кемесінің басқа элементтерінің зақымдануына немесе оның бұзылуына әкеп соқтырды, содан кейін залал өтелуге тиіс.

- 4) жанама шығындар, пайда шығыны үшін;
- 5) үшінші тұлғаларға келтірілген залал үшін;
- 6) аэронавигация, ұшу-техникалық пайдалану және әуе кемесіне техникалық қызмет көрсету жөніндегі басшылықтардың (құралдардың), әуе кемесінің жекелеген бөлімшелерінің талаптарын, сондай-ақ әуе кемесі мен әуе кемесінің агрегаттары үшін осы Қағидаларда, басшылықтар мен әдістемелік құралдарда талап етілетін барлық қажетті құжаттаманы дұрыс орындамаған жағдайда Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес келмеуі;
- 7) егер залал сақтандырылған (пайда алушының) сақтандырылған оқиғаның туындауына бағытталған қасақана іс-әрекеттерінің немесе Сақтандырылғандардың (Пайда алушыдың) өрескел абайсыздығының нәтижесінде орын алса;
- 8) егер залал сақтандырылған адамның (Пайда алушы) заңның ережелерін немесе ведомстволық нормативтік құжаттарды сақтамауы, сондай-ақ оларды бұзу қылмыс ретінде дәрежеленуі салдарынан орын алса;
- 9) егер бүліну сақтандырылған әуе кемесінің қонуына немесе ұшып көтерілуіне арналмаған қону алаңдарын пайдалану нәтижесінде орын алса (форс-мажордан басқа);
- 10) егер залал әуе кемесінің Сақтандыру шартында көрсетілген географиялық шектеулерден тыс болуы нәтижесінде орын алса (форс-мажордан басқа);
- 11) егер залал Сақтандырылғандармен бірлескен қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыратын сақтандырылған қызметкерлердің және (немесе) адамдардың қасақана іс-әрекеттері нәтижесінде болса;
- 12) егер залал қарақшылық (қарақшылық) салдарынан сақтандыру орнына немесе одан тасымалдау кезінде орын алса;
- 13) егер сақтандырылған адам сақтандыру өтінімінде көрсетпеген жеке тұлғаның (немесе заңды тұлғаның) әуе кемесін пайдалануы нәтижесінде залал келтірілсе, әуе кемесін жергілікті жерде осы жағдайда құзыретті уәкілетті тұлға басқаратын жағдайларды қоспағанда;
- 14) егер бұл әскери әуе кемелері келтірген зиянның салдарынан болса;
- 15) егер бұл әуе кемесін қандай да бір көлік құралдарымен тасымалдау нәтижесінде орын алса;

- 16) егер зақымдану күрделі немесе апаттық жөндеуден кейін әуе кемесінің ұшып өтуі нәтижесінде орын алса;
- 17) егер бұл әуе кемесін аң аулауға, атуға, қасақана шашыратуға немесе кез келген нәрсені шашыратуға пайдалану нәтижесінде орын алса;
- 18) егер бүліну жаңа конструкцияларды сынау, сондай-ақ арнайы рұқсатты талап ететін басқа да ұшулар нәтижесінде орын алса;
- 19) егер бұл авиациялық қызмет шеңберінде жүзеге асырылатын ұшулар (демонстрация, мәнерлеп сырғанау, акробатика, рекордтық ұшулар, жарыстар және т.б.) нәтижесінде орын алса;
- 20) егер зақымдану ұшқыштарды пилоттық даярлау немесе біліктілікті арттыру үшін әуе кемесін пайдалану нәтижесінде орын алса;
- 21) егер залал оқиғалар нәтижесінде орын алса, алып тасталады:
 - «Радиациялық немесе радиоактивті ластанудың әсерін болдырмау туралы ереже» ABN.71 (No 1 қосымша);
 - «No 1 ядролық тәуекелді сақтандыру шартынан алып тастау туралы ереже» - ABN.38B (No 2 қосымша);
 - «Соғыс, ұрлық және басқа да қауіптер жағдайындағы тәуекелдерді болдырмау туралы ереже» ABN.48B (No 3 қосымша);
 - «Күнді электрондық тануға байланысты тәуекелдерді сақтандыру шартынан алып тастау туралы ереже» - AVN.2000A (No 4 қосымша);
- 22) егер залал әуе кемесін заңсыз мақсаттарда немесе Сақтандыру шартында көрсетілгеннен басқа мақсаттарда пайдалану нәтижесінде орын алса;
- 23) егер залал қандай да бір себептердің салдарынан болса, егер әуе кемесінің бортында Сақтандыру шартында көрсетілгеннен көп жолаушылар немесе жүктер болса.

15) - 20) тармақтарда санамаланған тәуекелдер қосымша сақтандыру сыйлықақысы үшін арнайы келісілген шарттарда сақтандырылуы мүмкін.

4.2. Сақтандыру төлемінің мөлшеріне мыналар кірмейді:

- 1) сақтандырылған әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, жеке агрегатты, механикаландыру жабдығын және сақтандырылған оқиғадан кейін техникалық құрылғыларды пайдалану мүмкін еместігінен жоғалған пайда;
- 2) сақтандырылған әуе кемесінің кідіруі, кідіруі, ұшуды тоқтату, әуе кемелерінің тұрып қалуы, тасымалдау шартын бұзу, тасымалдау шартының күшін жою салдарынан болған шығындар;
- 3) сақтандырылған оқиғаға байланысты туындаған және (немесе) туындауы мүмкін шартта да, Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген де кез келген айыппұл санкциялары (айыппұлдар, өсімпұлдар);
- 4) сақтандырылған оқиғадан кейін сақтандырылған әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді немесе жеке агрегатты, механикаландыру жабдығы мен техникалық құрылғыларды пайдалану мүмкін еместігіне байланысты кез келген қосымша шығындар, мысалы: басқа әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді және (немесе) агрегаттарды, механикаландыру жабдығы мен техникалық құрылғыларды уақытша пайдалануға арналған шығыстар, әуе кемесінің бүлінуіне байланысты арнайы машиналар мен механикаландыру жабдықтарын пайдалануға арналған шығыстар.
- 5) әуе кемелерінің қалдықтарын, қосалқы бөлшектерді, агрегаттарды, механикаландыру құралдары мен техникалық құрылғыларды тазалауға және кәдеге жаратуға арналған шығыстар;
- 6) әуе кемесі жоғалған жағдайда іздестіру жұмыстарын жүргізуге арналған шығыстар;

- 7) әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, агрегаттарды, механикаландыру жабдықтары мен техникалық құрылғыларды қайта жарақтандыруға, жаңғыртуға, модификациялауға арналған шығыстар (егер мұндай жұмыстар апаттық жөндеумен біріктірілген болса), сондай-ақ сақтандырылған оқиғаға байланысты емес, бірақ сақтандырылған оқиғаға байланысты авариялық жөндеу кезінде табылған залалды жоюға арналған шығындар;
 - 8) сақтандырылған оқиғаға байланысты залалды, оның ішінде моральдық залалды өтеу мақсатында сақтандырылғандардың үшінші тұлғаларға төлеген сомалары.
- 4.3. Сақтандырылған адам бүлінген әуе кемесінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөнінде негізделген және қолда бар шараларды қолданбаған жағдайда, Сақтанушы сақтандыру төлемінің мөлшерін Сақтандырылғанның іс-әрекетінің немесе әрекетсіздігінің нәтижесінде пайда болған қосымша залал сомасына азайтуға құқылы.
 - 4.4. Сақтанушы зиян келтіруге кінәлі адамдарға қатысты суброгация тәсілімен талап ету құқығын Сақтандырушыға беруді қамтамасыз ету жөнінде негізделген және қолда бар шараларды қолданбаған жағдайда, Сақтанушы сақтандыру төлемінен толық немесе тиісті бөлігінде босатылуға тиіс және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.
 - 4.5. Сақтандырушы Сақтандыру шарты басталғанға дейін болған және сақтандырушы сақтандыру өтінішін берген кезде білген немесе білуі тиіс сақтандырылған оқиғаның нәтижесінде Сақтандырылғандарға келтірілген залалды өтемеуге тиіс.
 - 4.6. Сақтанушы (сақтандырылғандар) ықтимал ысыраптарды азайту жөнінде әдейі негізделген және қолда бар шараларды әдейі қабылдамағандығы салдарынан пайда болған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.
 - 4.7. Сақтанушы, егер сақтандырылған оқиға:
 - 1) қажетті қорғаныс немесе аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, сақтандырылған адамның, экипаж мүшесінің және (немесе) Пайда алушыдың сақтандырылған оқиғаның туындауына бағытталған немесе оның туындауына ықпал ететін қасақана әрекеттері;
 - 2) сақтандырылған адамның, экипаж мүшесінің және (немесе) Пайда алушыдың заң актілерінде белгіленген тәртіпке сәйкес сақтандырылған оқиғамен себеп-салдарлық байланыста болатын қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар ретінде танылған әрекеттері.
 - 4.8. Сақтандырушы, егер сақтандырылған оқиға:
 - 1) ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті ластанудың әсері;
 - 2) әскери іс-қимылдар, лаңкестік актілер;
 - 3) азамат соғысы, барлық түрдегі азаматтық толқулар, тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер.
 - 4.9. Сақтандыру нәтижесінде болған мынадай оқиғаларды қамтымайды:
 - 1) әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы қолданыстағы куәлігі және әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы туралы жарамды сертификаты және әуе көлігінде ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін мемлекеттік және ведомстволық басқару органдары талап ететін басқа да құжаттары жоқ сақтандырылған әуе кемесін пайдалануы;
 - 2) сақтандырылған/экипаж мүшелерінің әуе кемесін ұшуға дайындау ережелерін, жолаушыларды (жүкті, багажды) тасымалдау ережелерін, санитариялық-гигиеналық талаптарды, қазақстан Республикасының заңнамасында және Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда белгіленген әуе кемесін күтіп-ұстауға, қорғауға, жөндеуге, ұшу-техникалық пайдалануға қойылатын өзге де талаптарды бұзуы;

- 3) ұшу құрамы мүшелерінің осы үлгідегі әуе кемесін және оның жабдықтарын пайдалану үшін қажетті ұшу құрамының жарамды куәлігі және/немесе оқу/тәжірибесі жоқ;
 - 4) арнайы рұқсаты жоқ және арнайы дайындықтан өтпеген білікті емес персоналдың әуе кемесіне техникалық қызмет көрсетуі, сондай-ақ арнайы дайындықтан өтпеген және арнайы рұқсаты жоқ тұлғалардың техникалық қызмет көрсетуі және (немесе) жөндеуі;
 - 5) сақтандырылғандардың әуе кемесін сақтандыру өтінішінде көзделмеген мақсаттарда немесе осы әуе кемесін пайдаланудың белгіленген аймағынан тыс пайдалануы (егер форс-мажорлық жағдайлар туындамаса);
 - 6) сақтандырылған көлікке арналмаған ұшып көтерілу және қону алаңдарын пайдалану (мәжбүрлі жағдайлардан басқа);
 - 7) әуе көлігін сынақ, спорттық/демонстрациялық немесе оқу-жаттығу мақсаттары үшін пайдалану;
 - 8) әуе көлігін заңсыз мақсаттарда, оның ішінде сот қылмыстық жаза деп таныған Сақтандырылғандардың/экипаж мүшелерінің іс-әрекеттерін жасау нәтижесінде не егер әуе көлігі қылмыс құралы немесе құралы болып табылатын болса пайдалану;
 - 9) осы агрегаттардың қандай да бір ақаулары салдарынан әуе кемесінің жекелеген агрегаттарының істен шығуы және қызмет ету мерзімінің сарқылуы – пайдалану процестерімен және онымен байланысты факторлармен (діріл, шу, электромагниттік кедергілер және т.б.) байланысты тозу, естен шығару, беріктіктің төмендеуі, егер мұндай зақымданудың салдары агрегаттар ішінде оқшауланса;
 - 10) пайдаланудың қалыпты жағдайлары мен жинақтау немесе үдемелі сипаттағы жүктемелердің әсеріне байланысты әуе кемелерінің құрылымдық элементтерінің зақымдануы (коррозия, шаршау жарықтары, деламациялар және т.б.);
 - 11) дайындаушы арнайы көрсетпеген және ұсынбаған қосалқы бөлшектерді, жиынтықтаушы бұйымдарды және (немесе) шығыс материалдарын пайдалану;
 - 12) дайындау ақауы немесе ақауы;
 - 13) қозғалтқыштың қалыпты тозуы болып есептелетін бөгде заттардың қағылуы салдарынан зақымдануының жалғасуы;
 - 14) командир мен экипаждың ұшу қауіпсіздігін, әуе көлігінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша шаралар қабылдамауы;
 - 15) сақтандырылған әуе көлігін сақтандырылушыларға қайтармау.
- 4.10. Сақтандырушы мемлекеттік органдардың бұйрығымен сақтандырылған әуе көлігін алып қою, тәркілеу, реквизициялау, тұтқындау немесе жою нәтижесінде келтірілген шығындар үшін сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылуға тиіс.
- 4.11. Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мынадай негіздер де болуы мүмкін:
- 1) сақтандырылғандардың Сақтанушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандырылған оқиға және оның салдары туралы көрінеу жалған ақпарат беруі;
 - 2) сақтандырылғандардың сақтандырылған оқиғадан шығынды азайту бойынша шаралар қолданбауы;
 - 3) сақтандырылған адамның жоғалтуға кінәлі адамнан мүліктік сақтандыру бойынша залалды өтеуге тиісті өтемақы алуы;
 - 4) сақтандырылған адамның сақтандырылған оқиғаның туындау мән-жайларын тексеруге және ол келтірген залалдың мөлшерін анықтауға сақтандырылған адамның кедергі жасауы;
 - 5) сақтандырылған оқиғаның орын алғаны туралы Сақтанушыны хабардар етпеу/уақтылы хабардар етпеу;

- 6) Сақтанушының сақтандырылған оқиғаның туындауына кінәлі тұлғаға талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап ету құқығын беру үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы (егер сақтандыру төлемі жүргізілген болса, онда Сақтандырушы оны толық немесе ішінара қайтаруды талап етуге құқылы.
- 4.12. Осы Ереженің 4.11-тармақтарында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандыру ар-намыстың беделін түсіретін мәліметтерді таратудан келтірілген моральдық залалды, залалды жаппайды. қадір-қасиеті мен іскерлік беделі (Сақтанушының сақтандыру құпиясын сақтау міндеттемесімен байланысты емес), сақтандырылған адамның (экипаж мүшелері, Пайда алушы) шығындары (айыппұлдарды, өсімпұлдарды, тұрақсыздық айыптарын, сот шығындарын, экипаж мүшелерін қалаған пунктке/кері жіберуге, тұрғын үйді жалға алғаны немесе қонақ үйде болғаны үшін шығыстарды қоса алғанда) Сақтандыру шартында тікелей көзделген жағдайларды қоспағанда, әуе көлігін жөндеу, іссапар шығыстары, өндірістің тоқтап қалуына, тауарлық құнының/әуе көлігінің жай-күйінің жоғалуына, жоғалған пайдаға байланысты шығындар.
- 4.13. Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге етуден бас тартуына Сақтандырылған/Пайда алушы сот тәртібімен шағым жасауы мүмкін.
- 4.14. Сақтандыру шарты/Осы Ережеге қосымшалар Сақтанушыны сақтандыру төлемінен босату негіздерінің тізбесін өзгертуі/қысқартуы/толықтыруы мүмкін.

5. САҚТАНДЫРЫЛҒАН СОМАНЫ АЙҚЫНДАУ ТӘРТІБІ. ФРАНШИЗА

- 5.1. Сақтандырылған соманың мөлшері есепке алу құжаттары мен рынок конъюнктурасы негізінде әуе кемесінің кітаптық немесе нарықтық құны (басқаша сақтандырылған құны деп аталатын) негізге алынып, Тараптардың келісімі бойынша айқындалады. Сақтандырылған сома сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі әуе кемесінің нарықтық құнынан аспауға тиіс.
- 5.2. Сақтанушы оны сақтандырылған адам қасақана жаңылыстырып жібергенін дәлелдеген жағдайларды қоспағанда, Тараптар Сақтандыру шартында айқындалған сақтандырылған құнға дау айта алмайды.
- 5.3. Егер Сақтандыру шартында белгіленген сақтандырылған сома сақтандырылған құннан асып кетсе, онда ол сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі іс жүзіндегі құнынан асатын сақтандырылған соманың сол бөлігіндегі заңға сәйкес жарамсыз болады.
- 5.4. Сақтандыру шартында франшиза (шартты немесе сөзсіз) көзделуі мүмкін. Франшиза не сақтандырылған сомадан процентпен, не абсолюттік мөлшерде белгіленеді.
- 5.5. Шартты шегерімге жатқызылған жағдайда Сақтанушы шегерімнің белгіленген сомасынан аспайтын залал үшін жауапкершіліктен босатылады және егер оның мөлшері шегерімнен көп болса, залалды толық көлемде өтеуге тиіс. Сөзсіз франшиза кезінде, егер залал франшизаның белгіленген мөлшерінен аспаса, онда ешқандай төлем жүргізілмейді, артық болған жағдайда залал белгіленген франшиза шегеріле отырып өтеледі.
- 5.6. Франшизаның түрі мен мөлшері Сақтандырылғандар мен Сақтанушы арасындағы келісім бойынша белгіленеді және Сақтандыру шартында көрсетілуге тиіс.
- 5.7. Бір сақтандырылған оқиғаға немесе әрбір сақтандырылған тәуекелге шегерім белгіленуі мүмкін. Егер бірнеше сақтандырылған оқиғалар немесе тәуекелдер болса, франшиза сомасы олардың әрқайсысы бойынша залал сомасын есептеу кезінде ескеріледі.

6. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫЛАРЫ. ОЛАРДЫ ТӨЛЕУ ТӘРТІБІ МЕН МЕРЗІМДЕРІ

- 6.1. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері әуе көлігінің ерекшеліктеріне, оның жұмыс істеу шарттары мен ерекшеліктеріне, сақтандыру шарттарына, Сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне, тәуекел дәрежесіне, сақтандырылған сомаға, сондай-ақ сақтандыру тарифіне және т.б. негізделген Сақтандыру шартында айқындалады.
- 6.2. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес біржолғы немесе бөліп-бөліп төленеді.
- 6.3. Егер сақтандыру сыйлықақысы немесе бірінші сақтандыру сыйлықақысы мерзімінде төленбесе, Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлемеген күннен бастап Келісімді мерзімінен бұрын бұзуға құқылы. Бұл жағдайда Сақтанушының сақтанушыға жазбаша хабарламасы талап етілмейді.
- 6.4. Егер сақтандырылған оқиғаның уақытына сақтандыру сыйлықақысы (бірінші сақтандыру жарнасы) әлі төленбеген болса, Онда Сақтанушы:
- Келісім бойынша өз міндеттемелерін орындаудан босатылады және көрсетілген кезеңде болған сақтандырылған оқиғалар үшін жауап бермейді, немесе
 - сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру сыйлықақысының (сақтандыру сыйлықақысының) сомасын белгілеуге құқылы.
- 6.5. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, ол 1 (бір) жылдан кем мерзімге жасалған кезде сақтандыру сыйлықақысы жыл сайынғы сыйлықақыдан (бұл жағдайда толық емес ай толық емес ай ретінде қаралады) мынадай мөлшерде белгіленеді:

Сақтандырумен қамтудың жарамдылық мерзімі	Сақтандыру сыйлықақысының сомасы % жыл сайынғы сақтандыру сыйлықақысынан
1 ай	20
2 ай	30
3 ай	40
4 ай	50
5 ай	60
6 ай	70
7 ай	75
8 ай	80
9 ай	85
10 ай	90
11 ай	95

- 6.6. Сақтандыру сыйлықақысы немесе сақтандыру сыйлықақысы бөліп-бөліп төленбеген жағдайда, Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлемеген күннен бастап Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы. Егер сақтандырылған оқиғаның басталу уақытына сақтандыру сыйлықақысы (бірінші сақтандыру жарнасы) әлі төленбесе, Сақтанушы Сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындаудан босатылады және көрсетілген мерзім ішінде болған сақтандырылған оқиғалар үшін жауап бермейді. Бұл жағдайда Сақтанушының сақтанушыға жазбаша хабарламасы талап етілмейді.
- 6.7. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын (тұрақты сақтандыру сыйлықақысын) төлемеуіне байланысты Сақтанушының Сақтандыру шартын бұзуы сақтандыру сыйлықақысын (тұрақты сақтандыру сыйлықақысын) төлеу міндетінен сақтандыру жамылғысы қолданыста болған кезеңге босатпайды, ал Сақтанушы сақтанушы алдындағы өз міндеттемелері үшін жауапты болуға тиіс.
- 6.8. Егер сақтандырылған оқиға сақтандыру сыйлықақысын бөліп-бөліп төлеу кезінде кезекті сақтандыру сыйлықақысын төлегенге дейін орын алса, сақтанушы сақтандыру

төлемінің мөлшерін айқындау кезінде төленбеген сақтандыру сыйлықақысының сомасын есептеуге құқылы.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ЖАСАСУ ТӘРТІБІ

- 7.1. Сақтандыру шарты Сақтандырылғандардың жазбаша немесе электрондық өтінішінің негізінде Сақтанушы белгілеген нысан бойынша жасалуға тиіс. Сақтандырылғандардың өтініші Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылады. Сақтандырылған адам аталған өтінішті толтырған және Сақтандыру шартын жасасқан кезде сақтандырылған оқиғаның туындау ықтималдығын және оның туындауынан болатын ықтимал шығындардың (сақтандыру тәуекелінің) мөлшерін анықтау үшін елеулі мән-жайлар туралы Сақтанушыны хабардар етуге тиіс.
- 7.2. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, Сақтандырылғандар Сақтанушыға мынадай құжаттарды ұсынуға тиіс:
- 1) әуе кемесін мемлекеттік тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
 - 2) әуе пайдаланушы сертификатының көшірмесі;
 - 3) әуе кемесін пайдалану құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері (әуе кемелерін сату-сатып алу шарты, тендер хаттамасы және т.б.);
 - 4) мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға бергенін растайтын құжаттардың көшірмелері;
 - 5) әуе кемесіне меншік құқығын, мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға құқығын растайтын құжаттарға қабылдау туралы куәліктің көшірмелері;
 - 6) Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі Азаматтық авиация комитетінің меншік құқығын, мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға (азаматтық авиация ұйымдары, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін) рұқсаты;
 - 7) әуе кемесінің техникалық жай-күйін тексеру және жарамдылығын анықтау актісі;
 - 8) Ұшуға жарамдылығы сертификаты (әуе кемесі ұшуда пайдаланылған жағдайда);
 - 9) әуе кемесі типінің сертификаты (аса жеңіл авиация әуе кемелері үшін, көшірме куәлігі немесе тип сертификаты үшін);
 - 10) ұшуға жарамдылық сертификаты;
 - 11) есепке алу кітапшалары (ұшақ/тікұшақ журналы, ұшақ/тікұшақтың санитарлық журналы);
 - 12) борттық радиостанцияларға лицензия;
 - 13) ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулық;
 - 14) Пайдаланушының ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулығын;
 - 15) аэронавигация және ұшуларды орындау үшін қажеттілігіне қарай Қазақстан Республикасы және Халықаралық азаматтық авиация ұйымы заңнамасының талаптарымен көзделген басқа да құжаттар.
- 7.3. Сақтандыру шартын жасасу үшін Сақтандырушы сақтандыру тәуекелінің дәрежесін сипаттайтын қосымша құжаттарды сұрата алады.
- 7.4. Қажет болған жағдайда Сақтандырушы Қазақстан Республикасының қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы күрес туралы заңнамасының талаптарын сақтау мақсатында Сақтандырушы сұраған барлық қажетті құжаттарды беруге міндеттенеді.
- 7.5. Сақтандыру шартын жасасқан, сақтандыру шарттарын өзгерткен кезде Сақтандырылған адам тексеру үшін әуе көлігін ұсынуға міндетті. Сақтандырушы Сақтандыру шартын жасасу сәтінде бүлінген әуе көлігінің бөліктері (компоненттері, құрастырмалары) үшін жауапты болмайды.

- 7.6. Сақтандыру шарты Тараптардың уәкілетті өкілдері қол қойған және мөрлермен (егер ондайлар болса) куәландырылған Тараптардың әрқайсысы үшін бір-бірден тең күшпен екі данада жазбаша немесе Сақтандырушы белгілеген электрондық нысанда жасалуға тиіс.
- 7.7. Сақтандыру өтінішіне және Сақтандыру шартына қол қою және (немесе) сақтандыру сыйлықақысын төлеу арқылы Полис ұстаушы өзінің келісімін растайды және Компанияға "Дербес деректер және оларды қорғау туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес дербес деректерін жинауға және өңдеуге рұқсат береді, сондай-ақ ол жүргізген операция қылмыстан алынған кірістерді заңдастырумен (жылыстатумен) және террористік қызметті қаржыландырумен байланысты емес екендігін растайды.
- 7.8. Сақтандырушы мен Сақтандырылған адам Сақтандыру шартын жасасуға байланысты бір-бірінен алынған коммерциялық, техникалық, қаржылық және өзге де ақпаратты пайдалануда қатаң құпиялылықты сақтауға тиіс. Мұндай ақпарат екінші тараптың алдын ала жазбаша келісімімен ғана жариялануы немесе өзге де тәсілмен ашылуы мүмкін.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ МЕН ОРНЫ

- 8.1. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге Қосымшада өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты 12 (он екі) айға жасалады және Қазақстан Республикасының аумағында қолданылады.
- 8.2. Сақтандыру жамылғысы сақтанушының банк шотына немесе оның кассасына сақтандыру сыйлықақысын (алғашқы сақтандыру жарнасын) алған күннен кейінгі күні сағат 00.00-ден бастап күшіне енеді.
- 8.3. 8-бөлімде көзделген жағдайларды қоспағанда және егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты сақтандыру шартының қолданылуы тоқтатылған күн ретінде Сақтандыру шартында көрсетілген күні сағат 24:00-де тоқтатылады.
- 8.4. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, сақтандыру жамылғысының қолданылу мерзімі Сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.
- 8.5. Егер сақтандырылған әуе кемесі ұшуда, кезекті аэродромда немесе сақтандыру шартының қолданылу мерзімі аяқталған сәтте объективті себептермен апатқа ұшыраса, онда Сақтандыру шарты соңғы рейс межелі пунктке келгенге дейін ұзартылды деп есептеледі. Бұл жағдайда сақтандырылғандар Сақтандыру шартының қолданылу мерзімін ұзарту мерзіміне барабар сақтандыру сыйлықақысын төлеуге тиіс.
- 8.6. Сақтанушы алдын ала сақтандырумен қамтуды қамтамасыз еткен жағдайда, Сақтандыру шарты сақтандырылушы сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушы көрсеткен мерзімдер шегінде төлеу шартымен осындай қорғауды қамтамасыз етуді жазбаша растауда көрсетілген күні күшіне енеді.
- 8.7. Тараптардың келісімі бойынша Тараптардың бірі сақтандыру шартының қолданылуы тоқтатылған күнге дейін 30 (отыз) күнтізбелік күн бұрын және сақтандыру сыйлықақысын төлеу туралы хабардар еткен жағдайда, Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі келесі мерзімге ұзартылуы мүмкін.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

- 9.1. **Сақтанушының:**
- 1) Сақтанушы ұсынған мәліметтер мен құжаттарды, сондай-ақ Сақтанушының Сақтандыру шартының талаптары мен шарттарына сәйкестігін тексеру;

- 2) егер Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде сақтандырылған оқиғаның туындау тәуекелін арттыратын өзгерістер болса және сақтандыру тәуекелінің жоғарылауын ескере отырып, сақтандыру сыйлықақысын қайта есептеуді және төлеуді талап етсе, Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтата тұруға;
- 3) Сақтанушы өзіне белгілі болған мән-жайлардың елеулі өзгерістері туралы Сақтанушыны хабардар ету міндеттемесін орындамаған жағдайда Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатуды талап етуге; Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушыға, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің өсуіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін болса немесе егер Сақтандырылғандар Сақтандыру шарты талаптарының өзгеруіне немесе сақтандыру сыйлықақысын тәуекел дәрежесінің өсуіне барабар қосымша төлеуге қарсы болса, хабарлайды;
- 4) Сақтандыру шартын жасасқан кезде әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, механикаландыру құралдарын және сақтандыруға жататын техникалық құрылғыларды қарап шығу, қажетті құжаттаманы зерделеу;
- 5) сақтандырылған оқиғаларды тергеуге қатысу және Сақтандыру шартын орындауға байланысты өзге де жұмыстарды орындау;
- 6) сақтандырылған оқиғаның белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын, оның ішінде тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретіне қарай сұрау салуды, сақтандырылған оқиғаның туындау фактісін және келтірілген зиянның мөлшерін растайтын құжаттарды өз бетінше анықтау;
- 7) сақтандырылған оқиға фактісін анықтау және залалдың мөлшерін анықтау мақсатында сақтандыру тергеуін жүргізу үшін геодезистті (сарапшыны) тағайындау;
- 8) сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;
- 9) қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы күрес туралы заңнаманы сақтау мақсатында Сақтандыру шарты бойынша ақшамен және (немесе) өзге мүлікпен операцияларды жүзеге асыруды тоқтата тұру/одан бас тарту;
- 10) Сақтандыру шартына/Осы Ережеге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді орындайды.

9.2. Сақтандырушы міндетті түрде:

- 1) сақтандырылғандарды Сақтандыру ережесімен таныстырады және оның талабы бойынша Сақтандыру ережелерінің көшірмесін ұсынады (жібереді);
- 2) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 3) сақтандырылған оқиға болған жағдайда Сақтандыру шартында немесе заңнамалық актілерде белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;
- 4) сақтандырылған оқиға болған жағдайда сақтандырылғандарға шығындарды азайтуға жұмсаған шығыстарын өтеу;
- 5) Сақтанушы (сақтандырылған) немесе Жәбірленуші (Пайда алушы) немесе олардың өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайларда, оларға Сақтандыру шартында белгіленген мерзімде жетіспейтін құжаттар туралы хабарлайды;
- 6) Сақтандыру шартына/Осы Ережеге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді орындайды.

9.3. Сақтандырылғандардың:

- 1) Сақтандырушыдан әуе көлігін сақтандырудың шарттары мен тәртібін, сақтандыру шарты бойынша оның құқықтары мен міндеттемелерін түсініктіруді талап етуге;

- 2) сақтандырылған оқиға басталғанға дейін Сақтандыру шартында аталған Пайда алушыды басқа тұлғамен алмастырып, бұл туралы Сақтанушыға жазбаша хабарлайды. Пайда алушы сақтандырылушымен оның келісімінен туындайтын Сақтандыру шарты бойынша белгілі бір міндеттемелерді орындағаннан кейін немесе Сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы талап қойғаннан кейін басқа тұлғаға ауыстырыла алмайды;
- 3) сақтандырылған құн ұлғайған жағдайда, Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеу шартымен сақтандырылған соманы ұлғайту;
- 4) әуе кемесінің жалпы сақтандырылған құны сақталған немесе Сақтандыру шартында белгіленген осындай бірліктерге қатысты проценттік бөлініс сақталған жағдайда әуе кемесінің үлгісі мен мақсаты ұқсас әуе кемесін ауыстыру (Сақтанушыға алдын ала хабарламай және осы Сақтандыру шартына өзгерістер енгізбей);
- 5) Егер осы Ережені қолдану Сақтандыру шартында тікелей көзделген болса, қосымша әуе кемелерін осы Сақтандыру келісімінің шарттарына сәйкес сақтандыруға немесе "Қосымша әуе кемелерін сақтандыру және әуе кемелерін әуе кемелерін сақтандыру шартынан шығару туралы ережеге" (№ 5 қосымша) сәйкес осы Сақтандыру шартынан белгілі бір әуе кемелерін алып тастауға;
- 6) Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге асыруға немесе оның мөлшерін азайтуға бас тартуына сот тәртібімен шағым жасауға.
- 7) Сақтандыру шартына/Осы Ережеге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді орындайды.

9.4. **Сақтанушы міндетті:**

- 1) Сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, рәсімде және мерзімде сақтандыру сыйлықақыларын төлеу;
- 2) Сақтандыру шартын жасасқан кезде және оның қолданылу мерзімі ішінде Сақтанушыға сақтандырылған оқиғаның туындау ықтималдығын бағалау үшін елеулі мән-жайлар және одан (сақтандыру тәуекелі) бүлінуі үшін елеулі мән-жайлар туралы хабардар етіп, Сақтанушы сұратқан құжаттарды (сақтандыру объектісі бойынша, сақтандырылған сомалардың экономикалық негіздемесі және басқа да қаржылық-техникалық және экономикалық ақпарат) ұсынады;
- 3) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және қолданыста болған кезеңде Сақтанушыға сақтандырылатын әуе кемесіне, қосалқы бөлшектерге немесе оның жекелеген бөлімшелеріне, механикаландыру жабдығына және техникалық құрылғыларға қатысты ұқсас тәуекелдер үшін сақтандырудың барлық қолданыстағы/жасалған шарттары туралы хабарлайды;
- 4) 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің өсуіне елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандырушыға сақтандыру шартын жасау кезінде оған белгілі болған мән-жайлардың елеулі өзгерістері туралы сақтанушыға хабарлап отырсын;
- 5) сақтандырылған әуе кемесі заңды тұлға ретінде қайта ұйымдастырылған, жоғалған немесе мүліктік жалға берілген жағдайда ол туралы Сақтанушыға хабарлауға;
- 6) Сақтандырушы өкілдерінің Сақтандыру шартын жасасуға байланысты қызметті жүзеге асыруы және оның қолданылу кезеңін қолдауы үшін қажетті жағдайлар жасау;

- 7) Сақтандырылғандар әуе кемелерінің навигациясы мен ұшу дайындығына және әуе кемесінің қауіпсіз пайдаланылуын қамтамасыз етуге қатысты құзыретті органдар берген барлық талаптар мен нұсқауларды орындауға тиіс. Полис иесі сондай-ақ:
 - әуе кемесі ұшу басталғанға дейін бірден ұшуға жарамды;
 - қызметтік талаптарға сәйкес болуы міндетті әуе кемесіне қатысты барлық бланкілер мен басқа да құжаттар толтырылуға, жаңартылуға және сұрау салу бойынша белгіленген мерзімде Сақтанушыға ұсынылуға тиіс;
 - сақтандырылғандардың қызметкерлері осындай талаптар мен нұсқаулардың бәрін орындауға тиіс.
 - 8) Сақтандыру шартын жасасуға және оның қолданылу мерзімі ішінде орындалуымен байланысты іс-шараларды (әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді, әуе кемелерінің бөлімшелерін қарап тексеру, куәландыру, оны ұстау және пайдалану шарттары, сақтандырылған оқиғаларды тексеруге қатысу және т.б.) Сақтанушыға қажетті жағдайлар жасау;
 - 9) сақтандырылған оқиғаның туындауына жауапты тұлғаға талап қою құқығын Сақтанушыға беруді қамтамасыз етуге;
 - 10) Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын орындау үшін Сақтандырушы сұраған барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсыну;
 - 11) Сақтандыру шартына/Осы Ережеге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді орындайды.
- 9.5. Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда тараптардың өзге де құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.
- 9.6. **Сақтандырылған оқиға туындаған жағдайда сақтандырылғандардың міндеттемелері.** Сақтандырылған адам/әуе кемесі экипажының мүшелері сақтандырылған оқиғаның (сақтандырылған оқиғаның туындауына әкеп соғуы мүмкін оқиғаның) туындағаны туралы белгілі болғаннан кейін/ болуға тиіс
- 1) әуе көлігін құтқару және сақтау жөніндегі шараларды қоса алғанда, ықтимал ысыраптардың алдын алу немесе жұмсарту үшін жағдаяттарда бар ақылға қонымды шараларды қабылдау;
 - 2) тиісті органдар мен ұйымдарды олардың құзыретіне қарай (ішкі істер органдарының бөлімшелері, өртке қарсы қызмет органдары, авариялық-құтқару қызметтері, төтенше жағдайлар жөніндегі агенттік) оқиғаның басталғаны туралы дереу хабардар етеді; уәкілетті мемлекеттік және өзге де құзыретті органдардың іс-шараны құжаттауын қамтамасыз етуге;
 - 3) дереу, бірақ кез келген жағдайда 3 (үш) жұмыс күнінен кешіктірмей Сақтанушыға сақтандырылған оқиға туралы жазбаша хабарлайды;
 - 4) бүлінген әуе көлігін (егер ол қауіпсіздік мүдделеріне қайшы келмесе немесе бүлінудің көбеюіне әкеп соқпаса) сақтанушының өкілі бүліну/қаза болған сәтте болған нысан бойынша тексергенге дейін сақтауға;
 - 5) Сақтандырушының өкіліне зақымданған әуе көлігін кедергісіз қарауға, ысыраптарды азайту және әуе көлігін құтқару жөніндегі іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беру;
 - 6) Сақтанушының өкіліне сақтандырылған оқиғаның туындау себептері мен мән-жайларын анықтауда көмек көрсету, оның ішінде Сақтанушыға коммерциялық құпияны құрайтын, сақтандырылған оқиғаның себептерін, барысы мен салдарын, келтірілген зиянның сипаты мен мөлшерін, оның ішінде сақтандырушы өкілінің авиациялық оқиғаларды тексеру жөніндегі комиссия отырыстарына қатысуын қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін ақпаратты қоса алғанда, барлық ақпаратты және құжаттаманы ұсыну;

- 7) Жәбірленуші болып табылмайтын үшінші тұлғалардан сақтандырылған жазатайым оқиға салдарынан келтірілген залалдар үшін қандай да бір өтемақы (өтемақы) алғаны туралы Сақтанушыны дереу жазбаша хабардар етуге;
 - 8) Егер Сақтанушы сақтандырылушының да, сақтандырылған адамның да мүдделерін қорғау үшін өз өкілін тағайындауды қажет деп есептесе, сақтандырылған оқиғаның туындауына байланысты Сақтанушы көрсетілген адамдарға осындай мүдделерді қорғау үшін сенімхат немесе басқа да қажетті құжаттар беруі тиіс. Сақтанушы сақтандырылған оқиғаның туындауына байланысты сақтандырылғандардың мүдделерін сотта білдіруге немесе өзге де тәсілмен сақтандырылғандарды құқықтық қорғауды жүзеге асыруға құқылы, бірақ міндеттеме алмайды;
 - 9) зақымданған әуе кемесін, қосалқы бөлшектерді және (немесе) құрастырмаларды, механикаландыру жабдығын және техникалық құрылғыларды қалпына келтіру бойынша барлық іс-шараларды Сақтанушымен келіседі;
 - 10) сақтандырылған оқиғаның туындауын, сондай-ақ сараптамаға ақы төлеуді, сарапшылардың авария орнына баруын, мамандарды тарту мен кеңес беруін, қажетті құжаттарды жинауды және т.б. қоса алғанда, оның салдарынан болған залалды дәлелдеу ауыртпалығын көтереді;
 - 11) Сақтанушыға барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беру және оған Келтірілген зиян үшін жауапты адамға берілген талап қою құқығын Сақтанушының жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді ұсыну;
 - 12) Сақтандыру шартында/Осы Ережеге қосымшаларда және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де іс-қимылдарды орындау.
- 9.7. Сақтандырылғандар 9.6-тармақтың ережелерінде көрсетілген міндеттемелерді орындамаған жағдайда. Осы Баптың 1-тармағында көзделген залалды өтеуден бас тартуға Сақтандырушы құқылы. Егер жоғалған (ұрланған) мүлік құзыретті органдарға хабарланбаса немесе уақтылы хабарланбаса, Сақтанушы сақтандыру төлемін осы мүлікке қатысты бөлігінде ғана жүзеге асыру міндеттемесінен босатылуға тиіс.
- 9.8. Сақтандырылған адам сақтандырылушы болып табылмаса, сақтандырылушыға сақтандырылған оқиғаның туындағаны туралы хабарлау және сақтандырылған мүлікті сақтау және сақтау жөніндегі шараларды қоса алғанда, ықтимал шығындардың алдын алу немесе азайту жөніндегі негізделген және қолда бар шараларды қабылдау міндеті Сақтандырылғандарға жүктеледі. Сақтанушыға сақтандырылған оқиғаның туындағаны туралы көзделген мерзімде хабарламау оған сақтандыру төлемінен бас тарту құқығын береді.
- 9.9. **Пайда алушыдың:**
- 1) Сақтандырушыдан Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру шарттары мен шарттарын, оның құқықтары мен міндеттемелерін түсіндіруді талап етуге;
 - 2) Сақтандыру шартын жасасу кезінде және қолданыста болған кезеңде Сақтанушыға осы сақтандырылған объектіге қатысты ұқсас тәуекелдер үшін барлық қолданыстағы/жасалған Сақтандыру шарттары туралы хабарлауға;
 - 3) сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтандырушыға ұсыну;
 - 4) сақтандыру шартында көзделген тәртіппен және шарттарда сақтандыру төлемін алу;
 - 5) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына немесе оның мөлшерін азайтуына дау айтуға;
 - 6) осы Ережеге, осы Ережеге/Сақтандыру шартына және Қазақстан Республикасының заңнамасына қосымшаларға қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді орындайды.

- 9.10. Егер Сақтандыру шартында/Осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, тараптардың бір-біріне Сақтандыру келісімін орындау үшін немесе соған байланысты жіберген барлық хабарламалары, хабарламалары, хабарламалары, хабарламалары, ұсыныстары жазбаша нысанда жасалуға тиіс және егер олар Сақтандыру шартында көрсетілген деректемелерге курьермен, хабарламасы бар хатпен, факспен, жеделхатпен немесе жедел почтамен жіберілсе, тиісті нысанда берілген болып есептеледі.
- 9.11. Осы бөлімде көзделген тараптардың құқықтары мен міндеттері түпкілікті болып табылмайды. Тараптар Ереженің басқа баптарымен, Сақтандыру шартының талаптарымен және Қазақстан Республикасының заңдарымен көзделген құқықтарға ие болады және міндеттемелерді өз мойнына алады.
- 9.12. Тараптардың құқықтары мен міндеттерінің тізбесіне Сақтандыру туралы келісіммен/Осы Ережеге қосымшалармен өзгерістер/толықтырулар енгізілуі мүмкін.

10. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ КҮШІНДЕ БОЛУ МЕРЗІМІ ІШІНДЕ САҚТАНДЫРУ ТӘУЕКЕЛІНІҢ ӨСУ САЛДАРЫ

- 10.1. Сақтандырылған адам Сақтандыру шартының қолданыс мерзімі ішінде өзіне белгілі сақтандыру үшін қабылданған сақтандыру тәуекелінің барлық елеулі өзгерістері туралы, тіпті сақтандыру тәуекелінің мұндай өзгерісі Сақтандырылған адамның қалауы бойынша болмаса да, Сақтанушыны дереу хабардар етуге тиіс.
- 10.2. Сақтандыру тәуекелінің едәуір өзгерістері сақтандырылған объектідегі немесе сақтандырылған объектіге байланысты, сақтандырылған оқиғаның туындау ықтималдығын және оның туындауынан болатын ықтимал шығындардың мөлшерін айқындау үшін маңызды болып табылатын және егер олар Сақтандыру шартын жасасу сәтінде болса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын немесе Сақтандыру шартының нақты шарттарын жасасу туралы шешіміне әсер етуі мүмкін өзгерістер болып табылады.
- 10.3. Сақтандырылғандар сақтандыру тәуекелінің өзгеруінің елеулі екендігіне күмәнданған жағдайда, ол бұл өзгерістер туралы Сақтанушыға хабарлауға міндетті.
- 10.4. Тұтастай сақтандыру шартын жасау кезінде сақтандырылған адам өзінің Сақтандыру туралы өтінішінде және Сақтандыру шартында көрсетілген мәліметтердің өзгеруі елеулі болып табылады.
- 10.5. Сақтандыру тәуекелінің өсуіне әкеліп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы осы Сақтандыру шартының талаптарына түзетулер енгізуді немесе сақтандыру тәуекелінің өсуіне барабар қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.
- 10.6. Сақтандырылған объектілер Сақтандыру шартының талаптарына өзгерістер енгізу немесе қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеу үшін болған жағдайда, Сақтанушы Қазақстан Республикасының қолданылып жүрген заңдарында көзделген тәртіппен Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатуды талап етуге құқылы.
- 10.7. Сақтандырылғандар 9.4-тармақтың ережелерінде көзделген міндеттемені орындамаған жағдайда. Осы баптың 1-тармағында сақтанушы (сақтандырылған оқиға басталғанға дейін) Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатуды және Сақтандыру шартын бұзудан туындаған шығындарды өтеуді талап етуге құқылы.
- 10.8. Егер сақтандыру тәуекелінің өсуіне алып келетін мән-жайлар жойылып кетсе, Сақтандырушы Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтатуды талап етуге құқылы емес.

11. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ ҚАРАУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАР

- 11.1. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемі туралы талапты Сақтанушы (Пайда алушының) осы талапты негіздейтін құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша түрде ұсынуға тиіс.
- 11.2. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса берілуге тиіс:
- 1) сақтандырылған іс-шараны өткізу туралы өтініш;
 - 2) Сақтандыру шартының көшірмесі (оның телнұсқасы);
 - 3) әуе кемесін тіркеу туралы куәліктің көшірмесі;
 - 4) әуе пайдаланушы сертификатының көшірмесі;
 - 5) әуе кемесін пайдалану құқығын растайтын құжаттардың көшірмелері (әуе кемелерін сату-сатып алу шарты, тендер хаттамасы және т.б.);
 - 6) мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға бергенін растайтын құжаттардың көшірмелері;
 - 7) әуе кемесіне меншік құқығын, мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға құқығын растайтын құжаттарға қабылдау туралы куәліктің көшірмелері;
 - 8) Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі Азаматтық авиация комитетінің меншік құқығын, мүліктік жалға, лизингке, сенімгерлік басқаруға, сондай-ақ әуе кемесін өзге де пайдалануға (азаматтық авиация ұйымдары, Қазақстан Республикасының резиденттері үшін) рұқсаты;
 - 9) әуе кемесінің техникалық жай-күйін тексеру және жарамдылығын анықтау актісі;
 - 10) Ұшуға жарамдылығы сертификаты (әуе кемесі ұшуда пайдаланылған жағдайда);
 - 11) әуе кемесі типінің сертификаты (аса жеңіл авиация әуе кемелері үшін, көшірме куәлігі немесе тип сертификаты үшін);
 - 12) ұшуға жарамдылық сертификаты;
 - 13) журналдар (ұшақ/тікұшақ журналы, ұшақ/тікұшақ санитариялық журналы);
 - 14) борттық радиостанцияларға лицензия;
 - 15) Ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулық;
 - 16) Пайдаланушының ұшуды пайдалану жөніндегі нұсқаулығын;
 - 17) аэронавигация және қазақстан Республикасы және Халықаралық азаматтық авиация ұйымы заңнамасының талаптарына сәйкес қажет болған жағдайда ұшуларды орындау үшін көзделген басқа да құжаттар;
 - 18) Уәкілетті тұлғалар куәландырған құзыретті органдардың тиісті құжаттарының түпнұсқалары немесе көшірмелері:
 - авиациялық инцидент жағдайында – комиссиялардың, басқа да құзыретті органдардың/авиациялық инциденттерді тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын немесе сақтандырылған оқиғаның туындау фактісін растайтын тұлғалардың актілері/қорытындылары;
 - жазатайым оқиға болған жағдайда – ведомстволық емес мемлекеттік комиссияның қорытындысы; комиссиялардың, өзге де құзыретті органдардың/авиациялық оқиғаларды тексеруді, жіктеуді және есепке алуды жүзеге асыратын немесе сақтандырылған оқиғаның туындау фактісін растайтын тұлғалардың актілері/қорытындылары;
 - дүлей зілзала жағдайында – өрт сөндіру органдарының, гидрометеорологиялық қызметтердің, авариялық-құтқару қызметтерінің, Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттігі

- бөлімшелерінің, мемлекеттік комиссиялардың, Сақтандыру шартында сақтандырылған оқиғалар ретінде қаралған оқиғаларды зерттейтін, жіктейтін және тіркейтін немесе сақтандырылған оқиғаның туындау фактісін растайтын өзге де құзыретті органдардың актілері, қорытындылары, өзге де құжаттары;
- үшінші тұлғалардың құқыққа қарсы әрекеттері кезінде – прокуратура, тергеу, анықтау, сот органдарының, өрт қадағалау органдарының құжаттары (қылмыстық істі қозғау, қозғаудан бас тарту, тоқтата тұру, тоқтату туралы қарарлар), оқиға болған жерді тексеру хаттамасы, сотталушы ретінде тарту туралы шешімдер, сот үкімі), оқиғаларды тергеуді, жіктеуді және тіркеуді жүзеге асыратын уәкілетті органдар (комиссиялар) жасаған басқа да құжаттар, Сақтандыру шартында сақтандырылған оқиғалар ретінде қарастырылады немесе сақтандырылған оқиғаның туындау фактісін растайды;
- 19) тиісті рұқсаты бар тәуелсіз бағалаушы жүзеге асыратын әуе көлігіне келтірілген зиянның мөлшерін анықтау үшін сараптамалық бағалау актісі;
 - 20) Келтірілген зиян үшін жауапты адамға талап қою құқығын Сақтанушының жүзеге асыруы үшін қажетті құжаттар;
 - 21) сақтандырылғандар шеккен және Сақтандыру шартының шеңберінде жабылған шығыстарды растайтын құжаттар.
- 11.3. Ұсынылған құжаттарды жасау тәртібі мен нысаны, егер олар үшін көзделген болса, Қазақстан Республикасының заңнамасына немесе Қазақстан Республикасы бекіткен халықаралық шарттарға сәйкес келуге тиіс. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше көзделмесе, құжаттар Сақтанушыға түпнұсқада немесе нотариалды куәландырылған немесе мөрдің түпнұсқасымен куәландырылған және құзыретті ұйымның уәкілетті тұлғасы қол қойған көшірме түрінде ұсынылуға тиіс.
- 11.4. Сақтанушы сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдағаннан кейін құжаттардың түпнұсқалары Сақтандырылушының/Пайда алушыдың талап етуі бойынша тиісті тұлғаға жай немесе расталған көшірмелер берілген жағдайда (Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптары негізінде Сақтанушының шешімі бойынша) қайтарылуы мүмкін.
- 11.5. Құжаттарды жинау ауыртпалығы сақтандырылушыға жүктеледі.
- 11.6. Құжаттардың нақты тізбесі Сақтандыру шартымен айқындалады.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ

- 12.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы немесе сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімді Сақтандырушы сақтандырылған оқиғаның басталғанын растайтын қажетті құжаттардың соңғысын ұсынған күннен бастап 20 (жиырма) жұмыс күнінен кешіктірмей қабылдайды. егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге Қосымшада өзгеше тікелей көзделмесе, оның туындау себебі және алушының сақтандыру төлеміне құқығы және тиісті сақтандыру актісін бекітуі.
- 12.2. Сақтандырушы, егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда өзгеше мерзім белгіленбесе, барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде сақтандырылған адамға және Пайда алушыға сақтандыру төлемін төлеуден жазбаша дәлелді бас тарту жіберуге тиіс.
- 12.3. Сақтандырушы - жеке тұлғалардың ерікті сақтандыру шарттары бойынша құжаттарды қарау және сақтандыру төлемін жүзеге асыру мерзімі Сақтанушыға барлық қажетті құжаттарды ұсынғаннан кейін 15 (он бес) жұмыс күнінен аспайды.
- 12.4. Егер сақтандыру төлемін белгіленген мерзімде жүзеге асыру мүмкін болмаса, ұсынылған құжаттарға қосымша мәліметтер немесе деректер талап етілсе, Сақтандырушы сақтандыру төлемінің мерзімін ұзарту қажеттілігінің себептерін түсіндіріп,

Сақтанушыны - жеке тұлғаны (Сақтандырылған, Бенефициар) хабардар етуге тиіс. Бұл ретте сақтандырушы - жеке тұлғалардың ерікті сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемі бойынша құжаттарды қараудың соңғы мерзімі өткен күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күнінен аспайды.

- 12.5. Сақтанушы қажет болған жағдайда сақтандырылған оқиғаның мән-жайы туралы ақпараты бар құқық қорғау органдарынан, медициналық мекемелерден және басқа да кәсіпорындардан, мекемелер мен ұйымдардан сақтандырылған оқиғаға байланысты ақпаратты сұратуға, сондай-ақ сақтандырылған оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтауға және жоғалтудың нақты мөлшерін анықтау үшін тәуелсіз сарапшыны тартуға құқылы.
- 12.6. Бір себептермен келтірілген бірнеше залал бір сақтандырылған оқиға ретінде қаралады.
- 12.7. Сақтандырылған оқиға басталғанға дейін болған әуе көлігінің есептелген амортизациясын (амортизациясын) шегеріп тастағандағы бүлінген әуе көлігін қалпына келтіруге арналған шығыстарды есептеу негізінде әуе көлігінің зақымдану сомасы.
- 12.8. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшаларда сақтандыру төлемі белгілі бір мөлшерде көзделмесе, сақтандырылған оқиға болған жағдайда сақтандырылған әуе кемесінің сақтандырылған әуе кемесіне тікелей келтірілген залалдың мөлшерінен аспауға тиіс.
- 12.9. Бір немесе бірнеше сақтандырылған оқиға болған жағдайда сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасымен шектеледі.
- 12.10. Сақтандыру төлемсіздігі Сақтандыру шартында белгіленген франшиза сомасына азайтылуға тиіс.
- 12.11. Егер Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы Сақтандыру шарты жасалған күнгі сақтандырылған объектінің нарықтық құнынан кем болған жағдайда, Сақтандырушы сақтандыру шартында айқындалған сақтандыру сомасының сақтандырылған объектінің нарықтық құнына қатынасына пропорционалды түрде сақтандыру төлемін жүзеге асыруы тиіс.
- 12.12. Сақтанушының өз қалауы бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыруға, әуе кемесін немесе оның бөлігін немесе бірлігін ауыстыруға немесе жөндеуге құқығы бар. Егер Сақтанушы өз қалауы бойынша ақша төлеудің орнына әуе кемесін ауыстыру жолымен келтірілген залалды заттай түрде өтесе, ауыстыруға ұсынылған әуе кемесі бір үлгіде және үлгіде болуға және сақтандырылған әуе кемесімен бірдей жағдайда болуға тиіс, егер сақтандырылған адаммен жеке келісімде өзгеше көзделмесе. Бұл ретте сақтандыру төлемі жүргізілгеннен кейін Сақтандырушы барлық тіркеу құжаттарымен және меншік құқығына құжаттармен бірге есептен шығарылған әуе кемесінің немесе оның кез келген бөлімшелерінің (бөлімшелерінің) иесі болады.
- 12.13. Егер Сақтандыру шартында/Осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, сақтандыру төлемі:
 - 1) сақтандырылған әуе кемесі толық жоғалған (жоғалған) жағдайда - сақтандырылған соманың 100% мөлшерінде немесе сақтандырылған адамға 6.10-тармақтың талаптарын ескере отырып, басқа алмастырушы әуе кемесін береді. осы баптың 1-тармағынан;
 - 2) сақтандырылған әуе кемесі конструктивті жоғалған жағдайда Сақтандырушы өз қалауы бойынша не сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін жүргізеді және бүлінген әуе кемесінің қалдықтарын сатудан түсетін түсімге құқық алады, не сақтандыру сомасы мен әуе кемесінің құны арасындағы айырманы төлейді;
 - 3) егер Сақтандыру шартында басқа сома көзделмеген болса, әуе кемесі зақымданған жағдайда сақтандырылған соманың 75%-ынан аспайтын мөлшерде залал өтелуге жатады:

- қауіпсіздік мүддесінде әуе кемесінің одан әрі бүлінуін болдырмау қажет болған немесе тиісті органдар берген тапсырмаларды орындауға мәжбүр болған жағдайларды қоспағанда, сақтандырушының келісімінсіз бөлшектеу, көліктік немесе жөндеу жұмыстары басталмауға тиіс;
- әуе кемесі зақымданған жағдайда сақтандыру төлемінің мөлшері Сақтандыру шартын жасасу сәтіндегі қалпына келтіру жөндеуінің құнынан және Сақтандыру шартында белгіленген әуе кемесінің элементтері бойынша сақтандырылған соманың проценттік бөлінуіне сәйкес айқындалады.
- Егер Сақтанушымен өзгеше келісімесе, Сақтандырушы жөндеуге және тасымалдауға, орындалған және неғұрлым үнемді тәсілмен пайдаланылатын жұмыстар мен материалдарға ақы төлеуге кепілдік береді;
- егер сақтандырылған оқиға бойынша әуе кемесін жөндеу сақтандырылған оқиғамен байланысты емес кез келген жоспарлы жөндеумен сәйкес келсе, онда Сақтанушы шығыстарды жоспарлы жөндеу құнынан тыс өтеуге тиіс.

12.14. Егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, егер Сақтандырушы толық сақтандыру төлемін жүзеге асыратын немесе әуе кемесі ауыстырылған жағдайда:

- 1) Сақтандырушы меншік құқығын куәландыратын (тіркеуді қоса алғанда) барлық құжаттарды бере отырып, осы әуе кемесінің (немесе оның бөліктері мен құрастырмаларының) иесі болу құқығын алады;
- 2) Сақтандыру төлемінің толық сомасы жүргізілген әуе кемесіне қатысты сақтандыру шарты бұзылады.

12.15. Сақтандыру шарты:

- 1) сақтандырылған соманың 5%-ынан аспайтын мөлшерде:
 - бүлінген кеменің қауіпсіздігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуге арналған шығыстар;
 - сақтандырылған оқиға бойынша залалды (оның ішінде сот шығындарын) жұмсарту жөніндегі жұмыстарға арналған шығыстар;
 - бүлінген әуе кемесінің орналасқан жеріне жұмысшыларды, материалдарды, қосалқы бөлшектер мен құрастырмаларды жеткізуге арналған шығыстар;
 - егер ұшып көтерілу мүмкін болмаса, әуе кемелерін бөлшектеуге арналған шығыстар;
 - әуе кемесін базалық (апат орнына жақын) аэродромға немесе жөндеу объектісіне қайтару бойынша негізделген шығындар;
- 2) сақтандырылған соманың 10%-ынан аспайтын мөлшерде - әуе кемесін құтқару жөніндегі негізделген шығыстар.

12.16. Мүлікті қосарланған сақтандыру жағдайында (бірнеше Сақтандырушымен бірдей сақтандырылған объектіні әрқайсысымен жеке Келісімдер бойынша сақтандыру) әрбір Сақтандырушы онымен жасалған Келісім шегінде сақтандырылғандар алдында жауапты болады, бірақ Сақтанушының барлық Сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы іс жүзіндегі залалдан аспауы тиіс.

12.17. Пайдасына Әуе кемелерін сақтандыру шарты жасалған Пайда алушылардың санына қарамастан, сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы Сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасымен шектелуге тиіс.

12.18. Сақтандыру төлемі Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешімі немесе Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемесін белгілеу туралы сот шешімі қабылданған күннен бастап 60 (алпыс) жұмыс күні ішінде Сақтандырушы (Пайда алушының) үшін ыңғайлы нұсқаларда жүргізілуге тиіс.

- 12.19., Келтірілген залалды үшінші тұлғалар өтейтін жағдайларда. Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша өтелуге тиіс сома мен үшінші тұлғалар өтейтін сома арасындағы айырманы ғана төлейді. Сақтандырылушы мұндай өтемақының алынғаны туралы Сақтанушыға дереу хабарлауға тиіс.
- 12.20. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес немесе осы Ережеге немесе Сақтандыру шартына сәйкес сақтандырылғандарды сақтандыру төлемін алу құқығынан айыратын мән-жайлар анықталса, ол Сақтандыру шартына сәйкес алынған сақтандыру төлемінің сомасын Сақтандырушыға қайтаруға міндетті.
- 12.21. Егер сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін жоғалу/жоғалу қаупі үшін сақтандырылған объект табылса, Сақтандырылған/Пайда алушы:
- 1) сақтанушыға оның бар екендігі туралы дереу хабарлауға;
 - 2) әуе кемесі зақымданған жағдайда барлық іс-әрекеттерді орындайды және сақтандырылған оқиғаға қатысты Сақтандыру шартында көзделген құжаттарды ұсынады; Сақтанушы сақтандырылушыға/Пайда алушыға сақтандырылған оқиға туралы шешімді және артық төленген сақтандыру төлемін қайтару туралы талапты ұсынғаннан кейін сақтандыру төлемінің тиісті бөлігін Сақтанушыға дереу қайтарып береді;
 - 3) егер әуе кемесі зақымданбаса, сақтандырушыға дереу қайтарылсын.
- 12.22. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары Сақтандыру шартымен/Осы Ережеге қосымшалармен өзгертілуі/толықтырылуы мүмкін.
- 12.23. Сақтандырылған оқиғаларды қарау тәртібі сақтанушы, сақтандырылған (сақтандырылған, Пайда алушы) және деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым арасында электрондық ақпараттық ресурстар алмасу жолымен жазбаша және электрондық нысанда жүзеге асырылады.
- 12.24. Деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым мен Сақтанушы, Сақтанушы және Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

13. САҚТАНДЫРУШЫНЫҢ САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІ ТУРАЛЫ МӘСЕЛЕНІ ҚАРАУЫ

- 13.1. Сақтандырылушы (сақтандырылған, Пайда алушы) сақтандырылған оқиғаның басталғанын және келтірілген зиянның мөлшерін растау үшін ұсынған құжаттарды қарау нәтижелері бойынша Сақтанушы мынадай әрекеттердің бірін жасауға тиіс:
- 1) сақтандыру төлемін жүргізеді.
 - 2) сақтандыру төлемін жасаудан бас тартады
 - 3) сақтандыру төлемін жүзеге асырады немесе одан бас тартады.
- 13.2. Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асырады немесе осы Ережеде көрсетілген тәртіппен сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартады.
- 13.3. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе оны жүзеге асырудан бас тарту туралы Сақтандырушының шешімі ұсынылған құжаттардан орын алған оқиғаның мән-жайын, осындай оқиғаның туындауы нәтижесінде келтірілген зиянның мөлшерін, Сақтанушының (бұдан әрі - Сақтандырылушы, Пайда алушының) өз міндеттемелерін орындауын анықтау мүмкін болмаған жағдайда қабылдануға тиіс.
- 13.4. Өз кезегінде Сақтандырушының шешімінде көрсетілген мән-жайларды белгілеудің мүмкін еместігі Сақтандыру ережелерінің ережелерін, Сақтандыру шартының/осы Ережеге қосымшалардың талаптарын ескере отырып, Сақтандырушыға сақтандыру

төлемін жүзеге асыру немесе одан бас тарту туралы шешім қабылдауға мүмкіндік бермейді.

- 13.5. Бұл жағдайда Сақтанушы өз шешімінде осындай оқиғаның туындауы нәтижесінде қандай мән-жайларды және (немесе) келтірілген залал мөлшерін, Сақтандырылған адамның (Сақтандырылған, Пайда алушыдың) өз міндеттемелерін орындау фактілерін анықтау мүмкін еместігін және Сақтандырылғандардың (Сақтандырылғандардың, Пайда алушыдың) қандай іс-әрекеттер жасау керектігін көрсетуге тиіс.
- 13.6. Сақтанушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудың мүмкін еместігі немесе оны жүзеге асырудан бас тарту туралы шешімі Сақтанушы (Сақтандырылған, Пайда алушы) құжаттар пакетін ұсынған күннен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде жазбаша түрде қабылдануға тиіс.

14. ҚОСАРЛАНҒАН САҚТАНДЫРУ

- 14.1. Сақтандырылған адам Сақтанушы сақтандыратын объектілерге қатысты басқа сақтандыру ұйымдарымен жасалған барлық Сақтандыру шарттары туралы Сақтанушыны хабардар етуге тиіс.
- 14.2. Қосарланған сақтандыру жағдайында Сақтанушы сақтандырылушы алдында онымен жасалған Сақтандыру шартының шегінде жауап береді, алайда сақтандырылғандардың барлық Сақтандырушылардан алған сақтандыру төлемдерінің жалпы сомасы іс жүзіндегі залалдан аспауы тиіс.
- 14.3. Келтірілген залалды басқа Сақтандырушылардың өтеуіне байланысты сақтандыру төлемін жүзеге асырудан толық немесе ішінара босатылған Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақыларының тиісті бөлігін сақтандырылған адамға келтірілген шығыстарды шегеріп тастағанда қайтаруға міндетті.

15. СУБРОГАТТАУ

- 15.1. Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушы сақтандырылған адамның келтірілген зиян үшін жауапты адамға қатысты төленген сома шегінде бар екендігі туралы талап қою құқығын алуға тиіс. Сақтандыру төлемін алғаннан кейін Сақтанушы өзінің иелігіндегі барлық құжаттар мен дәлелдемелерді Сақтанушыға беруге және Сақтанушының өзіне берілген талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.
- 15.2. Сақтанушы көрсетілген тұлғаға талап қоюдан немесе оған қойылатын талаптардың орындалуын қамтамасыз ететін құқықтардан бас тартқан жағдайда, сондай-ақ Сақтандырушыға талап ету құқығын ұсыну үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартқан жағдайда Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылуға тиіс және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.
- 15.3. Сақтанушы азаматтық заңдарда белгіленген тәртіпке сәйкес Сақтандырушыға келтірілген зиян үшін жауапты адамға сақтандыру төлемінің мөлшерінен тыс талап қою құқығын беруге құқылы.

16. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНА ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР ЕНГІЗУ

- 16.1. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар тараптардың бірінің жазбаша өтініші (хабарламасы) негізінде тараптардың өзара келісімі бойынша енгізіледі.
- 16.2. Келісімнің шарттарына өзгерістер енгізу туралы істер:
 - сақтандыру объектісінің өзгеруі;
 - сақтандыру шартын жасасу кезінде берілген мәліметтердің өзгеруі;
 - сақтандырумен қамтудың жарамдылық мерзімінің өзгеруі

- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес басқа да жағдайлар.

- 16.3. Тараптардың бірінің өтінішін алған сәттен бастап шешім қабылданған сәтке дейін Сақтандыру шарты сол шарттарда қолданылады.
- 16.4. Осы Ережеге сәйкес жасалған Сақтандыру келісіміне өзгерістер мен толықтырулар Сақтандыру шартына қосымша келісім жасау және оған қол қою жолымен ресімделуге тиіс.
- 16.5. Сақтандыру шартына енгізілетін барлық өзгерістер мен толықтырулар екі Тараптың уәкілетті өкілдерінің оларды жазбаша орындауы және қосымша келісімге қол қоюы шартымен заңдық күші бар.

17. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН БҰЗУДЫҢ ШАРТТАРЫ МЕН ТӘРТІБІ

- 17.1. Міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату негіздерінен басқа, егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылуға тиіс:
 - 1) Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асырады. Егер ол Сақтандыру шартында тікелей келісілген болса, онда ол Сақтандырушы бірінші сақтандырылған оқиға үшін сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде өзінің күшін тоқтатуға тиіс;
 - 2) сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде сақтандырылғандардың кезекті сақтандыру сыйлықақысын төлемеуі;
 - 3) Сақтандырушының Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушыға хабарлаған мән-жайлардың елеулі өзгерістері туралы хабарламауы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің өсуіне елеулі әсер етуі мүмкін болса немесе Егер Сақтанушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын тәуекел дәрежесінің өсуіне барабар қосымша төлеуге қарсы болса;
 - 4) сақтандырылғандардың бастамасы бойынша Сақтандыру шартының күшін жою;
 - 5) Сақтанушының бастамасы бойынша Сақтандыру шартының күшін жою;
 - 6) Қазақстан Республикасының заңдарында немесе Сақтандыру шартында белгіленген жағдайларда.
- 17.2. Мұндай жағдайларда Сақтандыру шарты сақтандыру шартын бұзу үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап тоқтатылады деп танылады, оның ішінде мүдделі тарап бұл туралы екінші тарапты дереу хабардар етуге тиіс. Сақтандырылғандар осы тармақта көзделген тоқтату негіздері бойынша растайтын құжаттарды ұсынуға міндетті.
- 17.3. Сақтандыру шарты 17.1-тармақтың 1) - 4) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша тоқтатылған жағдайда. Егер Сақтандыру шартында/Осы Ережеге Қосымшада өзгеше көзделмесе, осы Ереженің Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақылары қайтарылмайды.
- 17.4. Сақтандыру шарты 17.1-тармақтың 5) - 6) тармақшаларында көрсетілген негіздер бойынша тоқтатылған жағдайда. осы Ережеде Сақтанушыға төленген сақтандыру сыйлықақылары: кәсіпкерлік қызметті жүргізуге жұмсалған шығыстар шегеріле отырып, аяқталмаған сақтандыру кезеңі үшін сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігі, егер Сақтандыру шартында/Осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, сақтандырушыға Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату туралы өтініш берілген күннен бастап күнтізбелік 30 күн ішінде оның сомасы сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасының

30%-ын құрайды. Қазақстан Республикасының заңнамасы/. Сақтандыру шарты/Осы Ережеге қосымша сақтандыру шартын бұзудың өзгеше тәртібін, мерзімдері мен шарттарын белгілеуі мүмкін.

- 17.5. Сақтандырушы-жеке тұлға сақтандыру келісімшартынан бас тартса, оның жасалған күнінен бастап он төрт күнтізбелік күн ішінде, сақтандырушы сақтандырушы-жеке тұлғаға сақтандыру жарнасының (сақтандыру жарналары) бір бөлігін алып тастаған сақтандыру жарнасын (сақтандыру жарналарының) бір бөлігін, сондай-ақ сақтандыру келісімшартын тоқтатуға байланысты шығындарды (алынған) сақтандыру мерзімінің он пайызынан аспайтын шығындарды қайтаруға міндетті сақтандыру жарналары (сақтандыру жарналары).
- 17.6. Егер сақтандырушы – жеке тұлға осы тармақтың екінші бөлімінде көрсетілген мерзімде несие келісіміне қатысты сақтандыру келісімінен бас тартса, несие беруші осы келісім бойынша пайыздық мөлшерлемеге және (немесе) оған қатысты комиссияға қатысты шарттарды қайта қарауға құқылы. Шолу нәтижелеріне негізделген несие келісімі бойынша пайыздық мөлшерлеменің (комиссиялық сома) мөлшері сақтандыру шарты болмаса, несие келісімі жасалған күні күшінде болатын пайыздық мөлшерлемеден (комиссия) аспауы тиіс.
- 17.7. Егер жеке сақтандырушы несие келісіміне қатысты сақтандыру келісімінен бас тартса, оның (қарыз алушың) несие беру шарты бойынша міндеттемелерін орындауы нәтижесінде жеке сақтандырушы жеке сақтандырушыға бес жұмыс күні ішінде алған сақтандыру жарнасын (сақтандыру премияларының) бір бөлігін (сақтандыру жарналары) алып тастау туралы өтініш алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде қайтаруы тиіс сақтандыру күшінде болған уақыт және сақтандыру келісімшартын тоқтатуға байланысты шығындар, алынған сақтандыру жарнасының (сақтандыру жарналары) он пайызынан аспайтын шығындар.
- 17.8. Сақтандыру шартының мерзімінен бұрын тоқтатылуы Сақтанушының кінәсінен оның шарттарын орындамаудан туындаған жағдайда, соңғысы сақтандырылған адамға сақтандыру сыйлықақысын немесе ол төлеген сақтандыру сыйлықақыларын толық көлемде қайтаруға міндетті.
- 17.9. Егер Қазақстан Республикасының заңнамасында және (немесе) Сақтандыру шартында/Осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, Сақтандыру шарты тараптары Келісімнің (аддендумның) қолданысын тоқтату туралы келісімге қол қойған күннен бастап тоқтатылды деп танылады, бұл ретте Сақтандырылғандар Сақтандырушыға келісімді мерзімінен бұрын тоқтату туралы жазбаша өтініш беріп, мынадай құжаттар қоса беріледі:
- 1) Сақтандыру шартының түпнұсқасы (егер Сақтандыру шарты қағаз тасығышта жасалса);
 - 2) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және Сақтанушының ішкі құжаттарына сәйкес клиентке тиісті тексеру жүргізуге мүмкіндік беретін ақпарат пен құжаттың көшірмесі;
 - 3) қайтаруға жататын бонус сомасын есепке жатқызуға арналған банк деректемелері.

18. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

- 18.1 Сақтандыру төлемі уақтылы жүзеге асырылмаған жағдайда Сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде Пайда алушыға өсімпұл төлеуге міндетті.

- 18.2. Сақтандыру шарты бойынша өз міндеттемелерін орындамаған немесе тиісінше орындамаған Тарап міндеттемелерді орындамағаны/тиісінше орындамағаны үшін, егер ол форс-мажорлық жағдайлардың, яғни келтірілген жағдайларда төтенше және болмайтын мән-жайлардың салдарынан тиісті орындау мүмкін еместігін дәлелдесе, жауапты болмайды.
- 18.3. Форс-мажорлық жағдайлар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да дүлей зілзалалар, кез келген сипаттағы соғыстар немесе әскери іс-қимылдар, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйым салулары.
- 18.4. Форс-мажорлық жағдайларды бастан кешіріп жатқан Тарап, егер Сақтандыру шартында/осы Ережеге қосымшада өзгеше көзделмесе, 3 (үш) жұмыс күні ішінде осындай жағдайлардың туындағаны туралы екінші Тарапты хабардар етуге тиіс.
- 18.5. Форс-мажорлық жағдайлардың әсері құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.
- 18.6. Осы бөлімде көзделген тараптардың жауапкершілігі Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес өзгертілуі (толықтырылуы) мүмкін.

19. ДАУЛАРДЫ ШЕШУ ТӘРТІБІ

- 19.1. Сақтандыру шартынан туындайтын немесе соған байланысты туындайтын кез келген даулар және (немесе) келіспеушіліктер келіссөздер жолымен шешілуі тиіс.
- 19.2. Даулар туындаған жағдайда Тараптар дауларды сотқа дейінгі реттеудің мынадай тәртібін сақтауға тиіс:
- Дау туындаған жағдайда Тарап екінші Тарапқа жазбаша талап қоюға және талап-арызға жауап алуға міндетті. Тарап талап-арызда белгіленген талаптарды қанағаттандырудан бас тартқан не талапты алған күннен бастап 15 (он бес) жұмыс күні ішінде талап-арызға жазбаша жауап бермеген не талапты ішінара немесе толық мойындаудан бас тартатын іс-әрекеттерді жасамаған жағдайда, Тарап дауды шешу үшін сақтандыру омбудсманына жүгінуге тиіс. Сақтандыру омбудсменінің дауды іс жүзінде шешуі дауларды реттеудің сотқа дейінгі сатысын сақтаудың міндетті сатысы болып табылады. Бұл ретте сақтандыру омбудсманының сақтандырылған (сақтандырылған, Пайда алушы) шешімінің орындалуы міндетті болып табылмайды.
 - Сақтандыру төлемінің сомасына дау туындаған жағдайда Сақтандырушы (Сақтандырылған, Пайда алушы) сақтандыру төлемінің даусыз бөлігін алуға міндетті, содан кейін ол осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген іс-әрекеттерді орындауға тиіс.
- 19.3. Келісімге қол жеткізілмеген және дауды сотқа дейін шешу мүмкін болмаған жағдайда Тараптар Алматы қаласының Медеу ауданының сотына (егер даудың бір тарабы жеке тұлға немесе болса) немесе Алматы қаласының мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына (егер дау заңды тұлғалар немесе жеке кәсіпкерлер арасында болса) талап қоюға тиіс, яғни шарттық юрисдикция белгіленуге тиіс.
- 19.4. Осы Сақтандыру ережесі мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды, Осы Ереженің мемлекеттік тілде жасалған мәтінінің мазмұны мен орыс тілінде жасалған мәтіннің мазмұны арасында алшақтық болған жағдайда Тараптар осы Ереженің орыс тілінде жасалған мәтінін басшылыққа алатын болады.

20. ҚОСЫМША ШАРТТАР

- 20.1. Сақтандыру шартында/ осы Ережеге қосымшаларда Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге де шарттар көзделуі мүмкін.

- 20.2. Сақтанушы осы Ереженің негізінде сақтандыру тәуекелдерінің өзге жиынтығымен және Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да сақтандыру шарттарымен сақтандыру бағдарламаларын әзірлеуге құқылы.
- 20.3. Сақтандыру шартының мазмұны осы Ережеге сәйкес келмеген жағдайда, егер ол Сақтандыру шартында тікелей айтылса, Сақтандыру шартының талаптары қолданылады.
- 20.4. Осы Ережемен реттелмеген дәрежеде Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасы қолданылады.

РАДИАЦИЯЛЫҚ СӘУЛЕЛЕНУДІ БОЛДЫРМАУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
НЕМЕСЕ РАДИОАКТИВТІ ЛАСТАНУ
AVN.71

Бұл сақтандыру мынадай құрамды қамтымайды:

1. кез келген мүліктің жоғалуы немесе бүлінуі немесе одан немесе соған байланысты бүлінуден туындайтын қандай да бір шығын немесе шығын;
2. Тікелей немесе жанама туындаған немесе одан туындайтын кез келген азаматтық-құқықтық жауапкершілік:
 - a. кез келген жарылғыш ядролық құрылғының немесе оның ядролық компонентінің радиоактивті, улы, жарылғыш немесе басқа да қауіпті қасиеттері;
 - b. кез келген басқа радиоактивтілік көзінен, оның ішінде оның улы, жарылу қаупі бар және басқа да қауіпті қасиеттерінен шығатын иондаушы сәулелену немесе радиоактивті ластану.

ЖОҚҚА ШЫҒАРУ СӨЙЛЕМІ
ЯДРОЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДІ САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН
AVN 38 B

1. Осы Ережеге сәйкес:¹
 - a. кез келген жарылғыш ядролық құрылғының немесе оның ядролық компоненттерінің радиоактивті, ұятты, жарылғыш немесе өзге де қауіпті қасиеттері;
 - b. радиоактивті қасиеттер немесе радиоактивті қасиеттердің ұятты, жарылғыш немесе басқа да қауіпті қасиеттермен, оны жүк ретінде тасымалдау кезінде кез келген басқа радиоактивті материалмен үйлесімі, оның ішінде оны сақтау және тиеу және түсіру;
 - c. кез келген басқа радиоактивтілік көзінен иондаушы сәулелену немесе радиоактивті ластану, немесе кез келген басқа радиоактивті көздің ұятты, жарылыс қаупі бар немесе басқа да қауіпті қасиеттері.
2. Осы Ережеге сәйкес осы Ереженің 1-тармағында көрсетілген радиоактивті материалдарға немесе радиоактивті көздерге мыналар кірмейді:
 - a. кез келген түрдегі таусылған уран немесе табиғи уран;
 - b. өңдеудің соңғы сатысына жеткен және ғылыми, медициналық, ауыл шаруашылығы, коммерциялық, оқу немесе өнеркәсіптік мақсаттарда қолдануға жарамды радиоизотоптар.
3. Сақтандыру шарты бойынша қандай да бір залал келтіргені үшін сақтандырылған адамның қандай да бір мүлкін және (немесе) азаматтық-құқықтық жауапкершілігін жоғалту немесе бүлдіру, егер:
 - a. Сондай-ақ сақтандырылған адам немесе атом энергиясын пайдалану салдарынан келтірілген залал үшін жауапкершілікті сақтандыру шарттарын қоса алғанда, сақтандырудың басқа шарттары бойынша бірлесіп сақтандырылған адам болып табылады;
 - b. кез келген жеке тұлға немесе ұйым (Сақтандырылғандарды қоспағанда) сақтандырылған әуе кемесін пайдалану жүзеге асырылатын елдердің заңнамасына сәйкес қаржылық қорғауды қамтамасыз етуге міндетті;
 - c. Полис иесінің, егер сақтандыру жарамсыз болса, кез келген үкіметтің немесе оның ұйымының залалдарын өтеуге құқығы бар.
4. Осы Ереженің 2-тармағында көрсетілген радиоактивті материалдардың немесе радиоактивті көздердің әсерінен болған оқиға нәтижесінде қандай да бір зиян келтіргені үшін сақтандырылған адамның қандай да бір мүлкін және (немесе) азаматтық жауапкершілігін жою, бүлдіру немесе жоғалту мынадай жағдайда сақтандырылған оқиғалар ретінде қаралуы мүмкін:

¹ Осы және кейінгі Қосымшалардағы «кез келген мүлік» сақтандыру шартында көрсетілген әуе кемесін, қозғалтқыштарды, агрегаттарды және т.б. білдіреді.

- a. кез келген радиоактивті материалды жүк ретінде тасымалдау, сақтауды немесе өңдеуді қоса алғанда, ИКАО-ның Қауіпті жүктерді әуе көлігімен қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық нұсқаулығына сәйкес немесе неғұрлым қатаң заңды талаптарға сәйкес жүзеге асырылатын болады;
- b. жоғарыда көрсетілген оқиға сақтандыру кезеңінде орын алды және Сақтандыру төлемі туралы өтінішті Сақтандырушы Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген мерзім ішінде алады;
- c. радиоактивті ластану салдарынан әуе кемесі жоғалған, бүлінген немесе пайдаланудан айырылған жағдайда радиоактивті ластану деңгейі Кестеде көрсетілген рұқсат етілген шекті деңгейден асып түседі:

Радиатор (МАГАТЭ қауіпсіздік стандарттары)	Беттің радиоактивті ластануының рұқсат етілген шекті деңгейі (орташа ауданы 300 см ² -ден жоғары)
Бета, гамма және ұйттылығы төмен альфа-эмиттер	4 Вк/см ² аспайтын (0,1 nCi/см ²)
Барлық басқа шығарындылар	0,4 Вк/см ² (0,01 nCi/см ²) аспайтын

- d. осы Ереженің 4-тармағына сәйкес жүргізілген сақтандыру сақтандырушы ол туралы жазбаша хабарлама алған күннен бастап 7 күн өткен соң тоқтатылуы мүмкін.

**СОҒЫС ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ АЛЫП ТАСТАУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
ҰРЛЫҚ ЖӘНЕ БАСҚА ДА ҚАУІПТЕР (АВИАЦИЯЛЫҚ)
AVN.48B**

Сақтандыру төлемдері:

1. Соғыс, араласу, шетелдік жаулардың актілері, соғыс қимылдары (соғыс жариялаумен және онсыз), азамат соғыстары, тәртіпсіздіктер, революциялар, көтерілістер, соғыс жағдайы немесе билікті заңсыз тартып алу әрекеттері.
2. Атомдық немесе ядролық және (немесе) термоядролық немесе басқа да ұқсас реакцияларды немесе радиоактивті күштерді немесе материалдарды пайдалана отырып, кез келген әскери қарудың кез келген жарылысы.
3. Ереуілдер, тәртіпсіздіктер, азаматтық бағынбаушылық немесе өндірістік бұзылулар.
4. Іс-әрекет саяси немесе террористік себептерге байланысты бір немесе бірнеше адамның (өз атынан әрекет етуі немесе мемлекеттің атынан өкілдік етуі болсын) кез келген әрекетімен жасалады, ал осы әрекеттен келтірілген залал мен залал кездейсоқ немесе қасақана жасалады.
5. Кез келген қауіп-қатер, диверсия немесе диверсия актілері.
6. Тәркілеу, мемлекет иелігіне алу, алып қою, бас бостандығынан айыру, иемдену, иелену, иелену немесе пайдалану үшін реквизициялау немесе кез келген үкімет (азаматтық, әскери немесе де-факто басқару), немесе мемлекеттік немесе жергілікті билік органдары.
7. Сақтандырылған адамның келісімінсіз әрекет ететін әуе кемесінің бортында бір адам немесе адамдар тобы жасаған ұшу кезінде әуе кемесін немесе экипажды басып алу немесе кез келген заңсыз басып алу немесе күштеп бақылау (осындай басып алу немесе бақылау кезінде кез келген әрекетті қоса алғанда).
8. Бұдан басқа, жоғарыда аталған қауіптің бірінің салдарынан әуе кемесі Сақтандырылғандардың бақылауынан тыс болған кезде туындайтын шығындар өтелмейді. Әуе кемесі Сақтандыру шартының географиялық шектеулерінен алынып тасталмаған аэродромда Сақтандырылғандарға қауіпсіз қайтып келгеннен кейін және ұшуға толық жарамды болғаннан кейін сақтандырылған адамның басқаруына қайтарылған болып есептеледі (егер әуе кемесі қозғалтқыштар сөндірілсе және ешқандай мәжбүрлеусіз тұрса, қауіпсіз қайтару қаралады).

САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН АЛЫП ТАСТАУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
КҮНДІ ТАЛУҒА БАЙЛАНЫСТЫ ТӘУЕКЕЛДЕР
AVN 2000A

Осы ережеге сәйкес мынадай сипаттағы (тікелей немесе жанама түрде, ішінара немесе толық көлемде) туындайтын кез келген сипаттағы талап-арыздар, өлімдер, залалдар, залалдар, шығыстар немесе жауапкершілік (Келісім шеңберінде туындайтынына, Келісім бойынша туындайтынына қарамастан, өндірілген өнім үшін жауапкершіліктің, бұрмалаушылықтың, алаяқтықтың немесе өзге де тәсілдің салдарынан келісімге сәйкес туындайтынына қарамастан):

1. компьютерлік құрылғылардың, бағдарламалық қамтамасыз етудің, микроциркуиттардың немесе ақпараттық технологиялар жабдықтарының немесе жүйелерінің (олардың Сақтандырылғандарға немесе үшінші тұлғаларға тиесілі екендігіне қарамастан) дәл немесе толық өңдеуге, жыл, күн немесе тәулік уақыты туралы деректермен алмасуға немесе беруге қабілетсіздігі

осы жыл өзгергенде, бұрын немесе кейін болған ба,
Тәуліктің күні немесе уақыты

2. компьютерлік құрылғыларды, бағдарламалық қамтамасыз етуді, микроциркуиттерді немесе ақпараттық технологиялар жабдығын немесе жүйелерін (оларға кімнің иелік ететініне қарамастан - Сақтандырылушы немесе үшінші тұлғалар) жылдың, күннің немесе тәулік уақытының өзгеруін күту немесе реакция ретінде енгізген өзгерістер немесе модификациялар (немесе өзгерту немесе өзгерту әрекеті) не осындай өзгерістерге немесе модификацияларға немесе оларға байланысты қызметтердің орындалуына байланысты берілген ұсыным;
3. Сақтандырылған немесе үшінші тұлғалардың жылдағы, күндегі немесе тәуелсіз уақыттағы кез келген осындай өзгерістерге қатысты қандай да бір әрекеттерінің, олқылықтарының немесе шешімдерінің нәтижесінде қандай да бір мүлікті немесе жабдықтарды пайдаланбауы немесе пайдалану мүмкін еместігі, сондай-ақ Сақтандыру шартының Сақтандыру шартының сақтандырушының тергеу немесе даулар жөніндегі қандай да бір міндеттемесіне қатысты ережелері осы ережеде алып тасталған талап-арыздарға қолданылмайды.

**ҚОСЫМША ӘУЕ КЕМЕЛЕРІН САҚТАНДЫРУ ЖӘНЕ ӘУЕ КЕМЕЛЕРІН ӘУЕ КӨЛІГІН
САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНАН ШЫҒАРУ ТУРАЛЫ ЕРЕЖЕ
AVN 17A**

1. Осы Ережеге сәйкес талап етілетін сақтандыру кезеңіне тепе-тең есептелген қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеген жағдайда, осы Сақтандыру шартына сәйкес бұрын сақтандырылған әуе кемесі сияқты бір түрдегі (сақтандырылғандарға тиіс немесе пайдаланылатын) қосымша әуе кемелері осы Сақтандыру шартының шарттарына сәйкес оның қолданылу мерзімі ішінде сақтандырылған болуы мүмкін.
2. Басқа үлгідегі немесе құндық қосымша әуе кемесін сақтандыру үшін осы әуе кемесін сақтандыру басталғанға дейін Сақтанушының алдын ала келісімі және сақтандыру ставкасын (сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін) анықтауы талап етіледі.
3. Егер әуе кемесі сатылған немесе қызметтен шығарылған жағдайда Сақтандырылған адам оны осы Сақтандыру шартынан алып тастауға және егер ол сақтандыру төлемін жарияламаса және аталған әуе кемесін Сақтандыру шартынан алып тастауға байланысты Сақтандыру шарты автоматты түрде тоқтатылмаса, сақтандырылмаған сақтандыру кезеңіне барабар сақтандыру сыйлықақысын қайтаруға құқылы.
4. Осы Сақтандыру шартының талаптарына сәйкес сақтандырылған әрбір қосымша әуе кемесіне қатысты сақтандыру сыйлықақысы нақты сақтандыру кезеңіне тепе-тең, бірақ 15 күндік кезеңнен кем емес есептеледі.
5. Қосымша сақтандырылған әуе кемесінің жалпы жоғалуына байланысты сақтандырылған оқиға туындаған жағдайда Сақтандырылған адам жыл сайынғы сақтандыру сыйлықақысын толық көлемде төлеуге міндетті.
6. Осы Ереженің 1 және 3-тармақтарына сәйкес Сақтандырылғандар кез келген қосымша әуе кемелерін сақтандыру туралы өтініш немесе осы Сақтандыру шартына қосылғанға дейін немесе одан алып тастағанға дейін кемінде бір күн бұрын осы Сақтандыру келісімінен қандай да бір нақты әуе кемесін алып тастау туралы хабарлама жіберуге тиіс.